

**TALSU
NOVADS**

**Talsu novada kapitālsabiedrības Sabiedrība ar
ierobežotu atbildību “Roja DzKU” funkciju
audita ziņojums**

Talsi, 2022

SATURS

1. AUDITA MĒRĶI UN UZDEVUMI	4
2. AUDITA ROBEŽAS UN METODISKAIS IETVARŠ	5
2.1. Efektivitātes rādītāji	5
2.2. Funkciju izvērtējuma metodiskais ietvars	6
3. FUNKCIJU AUDITĀ KONSTATĒTĀ SITUĀCIJA	7
3.1. Vides raksturojums	7
3.2. Sabiedrības mērķi funkcijas un uzdevumi	7
4. DARBĪBAS VIRZIENU IZVĒRTĒJUMS	10
4.1. Siltumapgāde	10
4.1.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	10
4.1.2. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums	11
4.2. Ūdenssaimniecība	12
4.2.1. Centralizēta ūdensapgāde un kanalizācija	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
4.2.2. Asenizācijas pakalpojumi	17
4.2.3. Santehnikas pakalpojumi t.sk. ūdens skaitītāju nomaiņa un plombēšana.	17
4.3. Dzīvojamo ēku apsaimniekošana, pašvaldības dzīvokļu izīrēšana un dažādi remontdarbi un papilddarbi	18
4.3.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums	18
4.3.2. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums	22
4.4. Transporta un tehnikas pakalpojumi	23
4.4.1. Teritorijas sanitārā uzkopšana	23
4.4.2. Teritorijas apzaļumošana un labiekārtošana	24
4.4.3. Ceļu kopšana	24
4.4.4. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums	25
4.5. Sabiedrības vadības izvērtējums	25
4.5.1. Personāla vadība	25
4.5.2. Cenu politika	26
4.5.3. Grāmatvedība, lietvedība un klientu apkalpošana	26
4.5.4. Problēmziņojumu uzskaitē un problēmu novēršanas kontrole	27
4.5.5. Darījumu slēgšanas un finansējuma piesaistes prakse	27
4.5.6. Finansējuma piesaistes prakse Sabiedrībā	27
4.5.7. Infrastruktūras tīklu dokumentēšana	28

4.6. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums.....	29
4.7. Finanšu rādītāju izvērtējums	30
5. PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI	32
5.1. Ieteikumi pašvaldības līdzdalības saglabāšanai, funkciju apjomam un izmaiņām	32
5.2. Priekšlikumi reorganizācijas pasākumiem	32
5.2.1. Decentralizētas attīstības scenārijs	33
5.2.2. Centralizētās attīstības scenārijs.....	34
5.2.3. Policentriskas attīstības scenārijs	35
5.3. Ieteikumi darbības uzlabošanai	36

1. AUDITA MĒRĶI UN UZDEVUMI

Audita mērķi ir:

- 1) novērtēt Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības Sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU”, vienotais reģistrācijas nr. 49003000396, juridiskā adrese Talsu nov., Rojas pag., Roja, Selgas iela 8 (turpmāk tekstā – Sabiedrība) darbības un funkciju sniegšanas efektivitāti, labas korporatīvās pārvaldības principu ievērošanu, sniedzot priekšlikumus darbības (funkciju) izmaiņām un nepieciešamajiem funkciju pilnveides un reorganizācijas pasākumiem, tai skaitā attiecībā uz veicamo funkciju pārdali un optimālo kapitālsabiedrību skaitu;
- 2) noteikt Pašvaldības līdzdalības nepieciešamību Sabiedrībā, līdzdalības saglabāšanas gadījumā, nosakot kapitālsabiedrību vispārējos stratēģiskos mērķus.

Audita uzdevums ir:

- 1) izvērtēt Sabiedrības darbību, vai tā sniedz tikai tādus pakalpojumus, kas izriet no kapitālsabiedrībai uzdotajiem pārvaldes uzdevumiem, kuri izriet tieši no pašvaldības funkcijām (skat. atbilstības izvērtējumu Sabiedrības nefinanšu mērķiem);
- 2) noteikt Sabiedrības funkciju izpildes efektivitāti, tai skaitā iekšējās kontroles sistēmas kvalitāti, trūkumus un nepieciešamos pilnveides pasākumus (skat atbilstības izvērtējumu finanšu mērķiem);
- 3) noteikt Sabiedrības nepieciešamos reorganizācijas pasākumus, tai skaitā attiecībā uz veicamo funkciju pārdali un optimālo kapitālsabiedrību skaitu;
- 4) sniegt ieteikumus funkciju izmaiņām, tai skaitā attiecībā uz funkciju apjomu un saturu, iespējamo funkciju samazināšanu, palielināšanu vai pārdali starp kapitālsabiedrībām, kā arī optimālo kapitālsabiedrību skaitu.

Audita uzdevumu izpildei ir jāveic:

- 1) funkciju izpildes efektivitātes rādītāju definēšana, saskaņojot tos ar Talsu novada pašvaldību, un efektivitātes rādītāju analīze līdzīgu funkciju veikšanā;
- 2) funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējuma, funkciju centralizācijas vai funkciju nodošanas ārpalpojuma potenciāla izvērtējuma un citu efektivitātes uzlabojumu izvērtējuma veikšana;
- 3) priekšlikumu izstrāde katras izvērtējamās kapitālsabiedrības darbības uzlabošanai (piemēram, organizatoriskās struktūras izmaiņām, darbinieku skaita vai funkciju sadalījuma izmaiņām, funkciju izvietojuma struktūrvienībās izmaiņām u.c.);
- 4) priekšlikumu izstrāde reorganizējamo kapitālsabiedrību optimālai funkciju plānošanai un administratīvo funkciju izveidei.

2. AUDITA ROBEŽAS UN METODISKAIS IETVARS

Funkciju audits tiek veikts balstoties uz dokumentiem, kas ir spēkā laika posmā līdz 2022. gada 17. jūlijam un auditā iesaistīto pašvaldības un Sabiedrības darbinieku sniegto informāciju audita veikšanas laikā. Dokumenti, kas tiek izstrādāti un apstiprināti pēc iepriekšminētā termiņa beigām audita ziņojumā netiek ņemti vērā un atspoguļoti netiek.

Ievērojot, ka Sabiedrībai funkciju audita izvērtēšanas brīdī nav aktuālas vidēja termiņa darbības stratēģijas, kas ļautu novērtēt tās darbības atbilstību izvirzītajiem mērķiem, par pamatu izvērtējumam tiks ņemta iepriekšējā vidēja termiņa darbības stratēģija, t.i. Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021. gadam.

2.1. Efektivitātes rādītāji

Sabiedrības darbības efektivitāte tiek vērtēta atkarībā no tā vai un kā šī sabiedrība izpilda tai izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums¹ nosaka, ka kapitālsabiedrībai ir:

- 1) nefinanšu mērķi — kapitālsabiedrības mērķi, kas izriet no kapitālsabiedrībai noteiktā vispārējā stratēģiskā mērķa, tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem un ir saistīti ar publiskai personai noteikto funkciju izpildes nodrošināšanu;
- 2) finanšu mērķi — kapitālsabiedrības mērķi, kas saistīti ar tās finanšu darbības stāvokli (tai skaitā rentabilitāte, kapitāla struktūra, apgrozījums, dividendes un peļņa);
- 3) vispārējie stratēģiskie mērķi — publiskas personas augstākās lēmēj institūcijas noteikti kapitālsabiedrības mērķi, kurus publiska persona vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā un kuri izriet no tiesību aktiem un politikas plānošanas dokumentiem.

Nefinanšu mērķi

Sabiedrības nefinanšu mērķi tiek definēti saskaņā ar likumā Par pašvaldībām noteiktajām pašvaldības autonomajām funkcijām², kuru realizāciju nodrošina Sabiedrība.

Īpaši kvalitātes kritēriji, kas atšķiras no normatīvajos aktos noteiktajām prasībām pakalpojumu sniegšanai vai kvalitātes mērķi ne plānošanas dokumentos, ne līgumos nav definēti. Līdz ar to, Sabiedrības nefinanšu mērķu izpilde tiks vērtēta vadoties pēc tā vai uzdevums (funkcija) tiek pildīts vai netiek pildīts.

Finanšu mērķi

Ja Sabiedrības vidēja termiņa stratēģijā ir norādīti finanšu mērķi un to sasniegšanas indikatori, tad tiks vērtēts vai šie mērķi ir sasniegti. Papildus tam Sabiedrības darbības efektivitāte tiks vērtēta pēc šādiem finanšu rādītājiem:

1. Bruto peļņas rentabilitāte (bruto peļņa/neto apgrozījums) x 100;

¹ Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 1.panta 16.-18.punkti. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/269907-publiskas-personas-kapitala-dalu-un-kapitalsabiedribu-parvaldibas-likums> Skatīts: 20.06.2022.

² Likuma „Par pašvaldībām” 15.pants. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/57255-par-pasvaldibam> Skatīts: 20.06.2022.

2. Ekonomiskā rentabilitāte (ROA) = (pārskata perioda peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem/aktīvu vērtība) x 100;
3. Pašu kapitāla rentabilitāte (ROE) = (neto peļņa/pašu kapitāls) x 100;
4. Realizācijas rentabilitāte (ROS) = (neto peļņa/neto apgrozījums) x 100;
5. Kopējā likviditāte = apgrozāmie aktīvi/īstermiņa saistības;
6. Saistību īpatsvars bilanci = saistību kopsumma/aktīvu kopsumma;
7. EBITDA peļņa = Neto peļņa + procentu izdevumi + samaksātais UIN + pamatlīdzekļu nolietojums;
8. EBITDA rentabilitāte = (EBITDA peļņa/neto apgrozījums) x 100.

Šie rādītāji tiks izmantoti izstrādājot priekšlikumus un ieteikumus kapitālsabiedrības darbības uzlabošanai vai reorganizācijas pasākumiem.

Vispārējie stratēģiskie mērķi

Ievērojot, ka Sabiedrībai šobrīd nav aktuālas vidēja termiņa darbības stratēģijas, mērķu izvērtējumam par pamatu tiks ņemta iepriekšējā perioda stratēģiskie mērķi un pārbaudīta to izpilde. Vērtēšanas kritērijs – cik lielā mērā ir izpildīts iepriekš nospraustais mērķis. Neizpildes vai daļējas izpildes gadījumā tiks pārbaudīti neizpildes iemesli. Ja neizpilde būs radusies tādēļ, ka nav piešķirts finansējums darbu izpildei, tiks uzskatīts, ka Sabiedrība mērķi ir pildījusi, bet rezultātu nav sasniegusi no tās neatkarīgu iemeslu dēļ.

Balstoties uz iepriekšējo mērķu izpildes rezultātiem tiks formulēti ieteikumi nākamā perioda mērķa definējumam.

2.2. Funkciju izvērtējuma metodiskais ietvars

Funkciju izvērtējums tiks veikts apskatot Sabiedrības funkcijas un no tām izrietošos darbības virzienus un pakalpojumus attiecībā pret likumā „Par pašvaldībām” noteiktajām funkcijām, kas ir pamats pašvaldības kapitālsabiedrības izveidei. Funkciju izpildes efektivitāte tiks vērtēta šī dokumenta 2.1.punktā minētajā kārtībā.

Ņemot vērā, ka Līguma tehniskā specifikācija paredz nepieciešamību izvērtēt funkciju centralizācijas lietderību, centralizācijas jautājumi tiks analizēti, ņemot vērā citas Talsu novada kapitālsabiedrības, kuras veic līdzīgus uzdevumus. Sabiedrības gadījumā tās būs: SIA „TALSU ŪDENS”, SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS”, SIA „ZIEMEĻKURZEME”, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS” un SIA „MĒRSRAGA ŪDENS”.

3. FUNKCIJU AUDITĀ KONSTATĒTĀ SITUĀCIJA

3.1. Vides raksturojums

Bijušā Rojas novada administratīvā teritorija ir 200,5 km² liela, un iedzīvotāju skaits 2015. gada janvārī bija 4186.³ Iedzīvotāju skaitam visās Rojas novada apdzīvotajās vietās ir tendence samazināties. Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2021. gadā Rojas pagastā dzīvoja 3390 iedzīvotāji, bet pēc Iedzīvotāju reģistra datiem iedzīvotāju skaits bija 3629.⁴ Vidējais Iedzīvotāju blīvums novadā uz 1 km² – 12,99 iedzīvotāji.⁵

Analogi lielākajai daļai Latvijas teritorijas iedzīvotāju dabiskais pieaugums novadā ir negatīvs. Modelējot iedzīvotāju skaita izmaiņas turpmākajos 20 gados, un pieņemot, ka migrācijas tendences un dzimstības tendences saglabājas iepriekšējā apjomā, iedzīvotāju skaitam ir tendence pakāpeniski samazināties. Demogrāfiskās slodzes rādītājs bijušajā Rojas novadā ir labāks nekā vidējais rādītājs Latvijā, Kurzemē un apkārtējās pašvaldībās. Tuvākajos 20 gados novadā paredzams darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju īpatsvara samazinājums.⁶

Nozīmīga loma attīstībā ir Rojas ostai. Vairums strādājošo nodarbināti zivju apstrādes rūpniecībā un zvejniecībā, ievērojams skaits iedzīvotāju tiek nodarbināti Talsu novada pašvaldības iestādēs, tirdzniecības uzņēmumos, pakalpojumu sniegšanā, meža apsaimniekošanā, kokapstrādē un lauksaimnieciskajā ražošanā. Pateicoties garajai jūras piekrastes līnijai, aktīvāka kļūst tūrisma joma. Aptuvenās aplēses liecina, ka vasaras sezonā Rojas pagastā uzturas apmēram 50% cilvēku vairāk nekā ziemas sezonā.⁷

Iepriekš minētais norāda, ka, vadoties pēc potenciālo klientu skaita, visticamāk, Sabiedrība nevar rēķināties ar būtisku klientu skaita pieaugumu un tas nozīmē arī pakalpojumu pieprasījums labākajā gadījumā saglabāsies iepriekšējā līmenī.

Sabiedrības darbinieki (vidēji gada griezumā 38) pamatā paši dzīvo Rojā vai Rojas pagastā. Tas nozīmē, ka uzņēmuma darbiniekiem nav jāmēro tāls ceļš līdz darba vietai un vietējie apstākļi viņiem ir ļoti zināmi.

3.2. Sabiedrības mērķi funkcijas un uzdevumi

Sabiedrības nefinanšu mērķi izriet no likumā „Par pašvaldībām” noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas „organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus (ūdensapgāde un kanalizācija; siltumapgāde; sadzīves atkritumu apsaimniekošana; notekūdeņu savākšana, novadīšana un attīrīšana) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds”.⁸

³ Rojas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030. 5. lpp. Iegūts <http://roja.webart.lv/pictures/Rojas%20novada%20IAS.pdf> Skatīts: 20.07.2022.

⁴ Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2040.gadam. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/03/Ilgtspejigas_attistibas_strategija-2022-2040.pdf Skatīts: 20.07.2022.

⁵ Turpat.

⁶ Rojas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030. 6.lpp. Iegūts <http://roja.webart.lv/pictures/Rojas%20novada%20IAS.pdf> f Skatīts: 20.07.2022.

⁷ Turpat.

⁸ Likuma „Par pašvaldībām” 15.pants. Iegūts: <https://likumi.lv/ta/id/57255-par-pasvaldibam> Skatīts: 20.07.2022.

Sabiedrības pārskatā par 2004. gadu teikts: „SIA „Rojas DzKU” dibināts ar mērķi apsaimniekot Rojas pagasta pašvaldībai piederošo dzīvojamo fondu, kā arī sniegt komunālos pakalpojumus: ūdens piegāde, kanalizācijas ūdeņu novadīšana, siltumapgāde un atkritumu savākšana un noglabāšana. Uzņēmums rūpējas par pagasta teritorijas uzturēšanu kārtībā un labiekārtošanu”.

Rojas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030. gadam īpašus stratēģiskos mērķus Sabiedrībai neparedzēja. Tāpat šajā stratēģijā netika izvirzīti mērķi, kas tieši būtu saistāmi ar Sabiedrības darbību.

Arī Talsu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2040. gadam īpašus mērķus tieši Sabiedrībai neparedz. Savukārt Talsu novada Attīstības programma 2022.-2028. gadam Sabiedrības darbību skarošajās komās paredz šādus rīcības virzienus:⁹

- U23. Attīstīt pašvaldības dzīvojamo fondu un veicināt jaunu mājokļu būvniecību;
- U24. Uzlabot daudzdzīvokļu ēku un tām piegulošo teritoriju apsaimniekošanu;
- U27. Modernizēt inženiertehnisko infrastruktūru un ūdenssaimniecības pakalpojumus;
- U33. Modernizēt un attīstīt siltumapgādes sistēmas.

Tiešie uzdevumi Sabiedrībai ir noteikti saskaņā ar Talsu novada domes 2022. gada 18. februāra lēmumu Nr. 54 “Par deleģējuma līguma slēgšanu ar SIA “Rojas DzKU”, Sabiedrībai ir noslēgts deleģējuma līgums (turpmāk tekstā – deleģējuma līgums) ar kuru uzņēmums ir apņēmis saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām veikt Talsu novada Rojas pagasta teritorijā šādus no likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 1. un 2. punktā izrietošo pašvaldības autonomo funkciju izpildes nodrošināšanai veicamos uzdevumus:

- sniegt Rojas pagasta iedzīvotājiem siltumapgādes pakalpojumu;
- apsekot siltumapgādes sistēmas un jaunu izbūves nepieciešamību, sagatavot esošo tīklu rekonstrukcijas plānus. Uzdevuma izpildei veikt Eiropas Savienības finanšu instrumentu un finansējumu piesaisti, piedalīties Eiropas Savienības izsludinātajos projektos, savas kompetences robežās koordinēt un uzraudzīt projekta realizāciju;
- zālienu ierīkošanu un atjaunošanu (tehnoloģijas izstrādāšana, regulāra zālienu kopšana);
- parku, skvēru, publiskā lietošanā esošo teritoriju un citu zaļo zonu sakopšanu un ierīkošanu, tai skaitā, augu, koku, krūmu stādīšanu un uzturēšanu, koku vainaga veidošanu, bojāto un sauso koku zaru izzāģēšanu, bīstamo koku nozāģēšanu, nozāģēto koku celmu frēzēšanu, puķu dobju ierīkošanu un atjaunošanu;
- ietvju un gājēju celiņu Rojā kopšanu ziemas periodā – attīrīšana no sniega, veikt slīdamības mazināšanu jebkura seguma virsmām, izvietot un uzturēt pretslīdes materiālu uzglabāšanas konteinerus apkalpojamajā teritorijā;
- ietvju un gājēju celiņu Rojā kopšanu vasaras periodā – attīrīšana no smiltīm, zariem un lapām;
- betona plākšņu un bruģakmens seguma un malu apauguma likvidēšanu;
- labiekārtošanas elementu (solī, atkritumu konteineri, puķu podu, bērnu rotaļu ierīces, norobežojošās sētas, kāpnes, margas) uzstādīšanu, izstrādājot elementu izvietojumu shēmas, specifikācijas un tehnoloģiju. Uzstādot bērnu rotaļu ierīces ievērot, ka tās izgatavotas atbilstoši LVS EN 1176 drošības standartiem;

⁹ Talsu novada attīstības programma 2022.-2028.gadam. 17.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Attistibas_programma_Strategiska_dala.pdf Skatīts 23.08.2022.

- ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzētu teritoriju sakopšanu;
- apgaismojumu stabu uzturēšanu un apsaimniekošanu.

Saskaņā ar 2017. gada 17. oktobra pārjaunojuma līgumu, kas noslēgts starp Rojas novada domi un Sabiedrību (tika pārjaunots 21.06.2013. pārjaunojuma līgums, kas savukārt pārjaunoja 28.07.2009. līgumu), tai ir piešķirtas ekskluzīvas tiesības sniegt ūdenssaimniecības sabiedriskos pakalpojumus Rojas novada administratīvajā teritorijā.

Sabiedrība ir definējusi šādus pakalpojumus:

- centralizēta siltumapgāde Rojas un Rudes ciemos;
- centralizētas ūdens piegādes un kanalizācijas pakalpojumi Rojas un Rudes ciemos;
- māju apsaimniekošana Rojas pagast (bez aktualizēta juridiskā pamatojuma);
- transporta un tehnikas pakalpojumi Rojas pagastā;
- administratīvie pakalpojumi.

Tā kā dzīvojamo māju apsaimniekošana ietver pilnu apsaimniekošanas ciklu, ieskaitot teritorijas kopšanu, kur tiek izmantoti transporta un tehnikas pakalpojumi un atsevišķos gadījumos arī teritorijas apzaļumošana (kā zāles pļaušana), kā arī remontdarbus un palīgdarbus ēku tehniskā stāvokļa uzturēšanai, tad šie pakalpojumi tiks analizēti katrs atsevišķi.

Ievērojot, ka Sabiedrības definētais pakalpojums “Transporta un tehnikas pakalpojumi” pēc būtības ietver vairākus citus pakalpojumus, kuri tiek sniegti izmantojot Sabiedrības rīcībā esošo transportu un tehniku, izvērtēšanai šis pakalpojums tiks analizēts kā pakalpojumu grupa (kategorija), kurā ietilpst šādi elementi (pakalpojumi):

- asenizācijas pakalpojumi;
- kompleksa teritorijas uzkopšana, t.sk. sētnieku pakalpojumi;
- teritorijas apzaļumošana un labiekārtošana (zālienu uzturēšana un pļaušana, malu apauguma likvidēšana, dekoratīvo stādījumu ierīkošana un kopšana, koku vainagu veidošana, labiekārtošanas elementu (soli, atkritumu konteineri, bērnu rotaļu ierīces, norobežojošās sētas u.tml.) uzturēšana;
- ceļu kopšana, t.sk. cietā seguma ceļu un laukumu atbrīvošana no smiltīm, lapām, zariem, sniega un ledus, bojātā ceļu seguma atjaunošana.

4. DARBĪBAS VIRZIENU IZVĒRTĒJUMS

Sabiedrības darbības efektivitāte tiks vērtēta saskaņā ar šī dokumenta 2.1. sadaļā aprakstīto metodiku, novērtējot tās darbības atbilstību nefinanšu mērķiem, stratēģiskajiem mērķiem un finanšu mērķiem.

4.1. Siltumapgāde

4.1.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Centralizētā siltumapgāde nodrošināta 95% Rojas ciema daudzdzīvokļu ēkām, kā arī Rojas pagasta administratīvajām ēkām, izglītības iestādēm (izņemot PII „Zelta zivtiņa”), u.c. objektiem, nodrošinot ar apkuri 23532 m² lietderīgās platības. Četrām dzīvojamajām ēkām Rojā, Rojupes PII „Saulespuķe” un Rojas Mūzikas un mākslas skolai ir veikti energoauditi. Energoaudita veikšana ir pirmais solis, lai piesaistītu finansējumu ēku siltināšanai. Rudē katlumājai pieslēgtas divas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas.¹⁰

Sabiedrība gadā saražo gandrīz 5000 megavatstundas siltuma gadā. 5000 Šobrīd saražotais daudzums vēl neatbilst Ministru Kabineta 27.10.2009. noteikumu Nr. 1227 „Noteikumi par regulējamajiem sabiedrisko pakalpojumu veidiem” 3.punkta prasībām, bet jāērēķinās, ka tuvākajā nākotnē šī pakalpojuma tarifus vajadzēs apstiprināt Sabiedrisko pakalpojumu regulatoram. Faktiski jebkur jauna objekta pieslēgšana var radīt nepieciešamību ražot vairāk nekā 5000 megavatstundas gadā. Tehniski Rojas katlu māja var palielināt ražošanas jaudu tiktāl, lai pārsniegtu iepriekšminēto robežu. Tomēr dzīvojamās mājas strādājot pie energoefektivitātes uzlabošanas, var saražojamā apjomu samazināt un jaunu objektu pieslēgšanu, ierobežo maģistrālā trases atrašanās.

Šobrīd vienā ēkā tiek realizēts projekts tās energoefektivitātes paaugstināšanai, tomēr siltināto māju īpatsvars nav pietiekams, lai plānotu būtisku siltuma patēriņa samazināšanos.

Šobrīd Sabiedrības ražotās siltumenerģijas tarifs ir 48,39 EUR/MWh, kas salīdzinot ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas sniegto informāciju¹¹ ir viens no zemākajiem valstī. Šis tarifs ir zems arī salīdzinājumā ar SIA “Talsu namsaimnieks” apstiprināto siltumenerģijas tarifu, kas ir 57,09 EUR/MWh.¹²

Efektivitātes izvērtējums

Atbilstība Sabiedrības nefinanšu mērķiem

Centralizētas siltumapgādes pakalpojumu sniegšana atbilst likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1.punkta nosacījumiem, t.i. pašvaldība organizē komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem.

¹⁰ Rojas novada attīstības programma 2015.-2021. 12.lpp. Iegūts: <http://roja.webart.lv/pictures/Rojas%20novada%20AP.pdf>. Skatīts: 22.07.2022.

¹¹ Siltumenerģijas apskats (sezonas beigas). Iegūts: <https://infogram.com/sprk-siltumenerģijas-apskats-sezonas-beigas-1hxr4zxlme5wo6y?live> Skatīts: 22.07.2022.

¹² Siltumenerģijas apskats (jūnijs). Iegūts <https://infogram.com/sprk-siltumenerģijas-apskats-2022-junijs-1h7k230pne99v2x?live> Skatīts: 22.07.2022.

Tāpat šis darbības veids atbilst deleģējuma līguma noteikumiem. Līdz ar to jāatzīst, ka Sabiedrība pilda tai nospraustos nefinanšu mērķus.

Atbilstība Sabiedrības finanšu mērķiem

Sabiedrības grāmatvedība nodrošina detalizētu finanšu rādītāju uzskaiti pa pakalpojumu veidiem jeb darbības virzieniem, bet tā nav pietiekami detalizēta visu pakalpojumu analīzei. Tādēļ finanšu rādītāju izvērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā šī dokumenta 4.7. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Atbilstība sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģija 2015.-2021. gadam siltumapgādes nozarē paredz stratēģisko mērķi:

- 1) siltumapgādes nodrošināšana, jaunas un energoefektīvas siltumapgādes sistēmas izbūve;
- 2) citu pieprasītu pakalpojumu (vides labiekārtošana, transporta, santehnikas remonta u.c. pakalpojumu) nodrošināšanu.

4. tabula. Sabiedrības noteiktie rīcības mērķi un to izpildes statuss.

Rīcība	Rīcības mērķis	Uzdevums	Izpildes statuss
Nodrošināt kvalitatīvus siltuma pakalpojumus Rojas ciemā.	Siltuma enerģijas pieejamības un kvalitātes uzlabošana Rojas ciemam	Jaunu siltumlietotāju piesaistīšana.	Rojā tiek būvēts jaunu privātmāju kvartāls. Jaunu lietotāju piesaistīšana iespējama, ja tas tiks pieslēgts pie centralizētās siltumsistēmas.
Nodrošināt Rojas katlu mājas rekonstrukciju	Efektīva, ekonomiska un droša inženierapgāde un tehniskā infrastruktūra – it īpaši novada ciemu teritorijās.	Rojas katlumājas rekonstrukcijas veikšana	Nav izpildīts

Iepriekšminētais kopumā rāda, ka Sabiedrības darbība atbilst tai izvirzītajiem stratēģiskajiem mērķiem. Sabiedrība kopumā neizpilda stratēģisko mērķi „Ilgtspējīgi un efektīvi siltuma ražošanas pakalpojumi” un “Ilgtspējīga un efektīva katlu mājas rekonstrukcija”. Līdz ar to jāatzīst, ka sabiedrības darbība šajā jomā nav funkcionāli efektīva.

4.1.2. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Funkciju pārklāšanās/dublēšanās siltumapgādes jomā ir jāvērtē Talsu novada kontekstā. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Talsu novadā ir vairākas kapitālsabiedrības, kuras sniedz siltumapgādes pakalpojumus, katra savā, noteiktā, administratīvajā teritorijā. Siltumapgādes pakalpojumu sniegšana ir neatraujami saistīta ar siltuma ražošanai nepieciešamajām būvēm un inženiertīkliem, kuras atrodas pakalpojumu sniedzēja īpašumā vai valdījumā. Tādēļ fiziski pakalpojuma sniegšana vienmēr būs jānodrošina noteiktā vietā, t.i., decentralizēti, katrā administratīvajā teritorijā.

Alternatīvas infrastruktūras izveide mazā klientu skaita dēļ nav ekonomiski pamatota, jo tuvākajā nākotnē Rojas administratīvajā teritorijā būtisks iedzīvotāju (un tātad arī klientu) skaita pieaugums nav paredzams. Neskatoties uz to, ka tiek plānota jauna privātmāju kvartāla būvniecība, nav gūti pierādījumi, ka šo māju īpašnieki vēlēsies izmantot centralizētās siltumapgādes pakalpojumus.

Siltumapgādes pakalpojumus Talsu novadā sniedz arī Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "TALSU NAMSAIMNIEKS" un Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Talsu BIO-ENERĢIJA”, kas sniedz centralizētās apkures pakalpojumus Talsu pilsētā.¹³

4.2. Īdenssaimniecība

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu pārklājums orientējoši ir 90% no Rojas ciema kopējās teritorijas.¹⁴

Vairāk kā 30% ūdensapgādes tīklu ir vecāki par 40 gadiem, Ir nepieciešams atjaunot veco armatūru, hidrantus un ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus, kas vecāki par 40 gadiem.

Centralizētās sadzīves un komunālo notekūdeņu sistēmas kopgarums Rojā ir 17.9 km, no tiem spiedvadi ir 2 km, maģistrālais ūdensvada tīkla kopējais garums 16.5 km ciema teritorijā. Rojā izveidota slēgta kanalizācijas sistēma ar 7 pārsūkņēšanas stacijām.

Centralizētās sadzīves un komunālo notekūdeņu sistēmas kopgarums Rudē ir 3,48 km, no tiem spiedvadi ir 0,56 km, maģistrālais ūdensvada tīkla kopējais garums 4,9 km ciema teritorijā. Rudē izveidota slēgta kanalizācijas sistēma ar 5 pārsūkņēšanas stacijām.

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu pārklājums orientējoši ir 95% no Rudes ciema kopējās teritorijas. Vairāk kā 36% ūdensapgādes tīklu ir vecāki par 40 gadiem, nepieciešams atjaunot veco armatūru, hidrantus un ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus, kas vecāki par 40gadiem.

Virsūdeņu novadīšanas sistēmas Rojas novadā ir neapmierinošā stāvoklī.¹⁵

Ievērojot, ka saimniecisko darbības veidu klasifikators (NACE) notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas darbībās iekļauj arī asenizācijas pakalpojumus¹⁶ (nosēdaku un aseptisko tvertņu, novadņu un šahtu iztukšošana un attīrīšana no notekūdeņiem), tad Sabiedrības sniegtie asenizācijas pakalpojumi tiks apskatīti kopā ar ūdenssaimniecības pakalpojumiem.

Tā kā Sabiedrība nodrošina ūdensskaitītāju uzstādīšanu un nomaiņu ūdenssaimniecības pakalpojumu klientiem, tad arī šie pakalpojumi tiks apskatīti kopā ar ūdenssaimniecības pakalpojumiem.

4.2.1. Īdenssaimniecība

Ūdenssaimniecības jomā Sabiedrībai deleģētas funkcijas sniegt ūdenssaimniecības sabiedriskos pakalpojumus, kas sastāv no ūdens ieguves, ražošanas un novadīšanas ūdensvada tīklā, ūdens

¹³ Apkures pakalpojumi. Iegūts: <https://talsubioen.lv/pakalpojumi/apkure/> Skatīts: 23.07.2022.

¹⁴ SIA „Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021. gadam 6.lpp. Skatīts: 20.07.2022.

¹⁵ Turpat

¹⁶ NACE kods 37.00. Iegūts: <https://nace.lursoft.lv/37.00/notekudenu-savaksana-un-attirisana>, Skatīts 02.09.

padeves no ūdens ražošanas vietām līdz pakalpojuma saņēmējam, notekūdeņu savākšanas pakalpojumiem un notekūdeņu novadīšanas līdz attīrīšanas iekārtām, notekūdeņu attīrīšanas pakalpojumiem un attīrīto notekūdeņu novadīšanas līdz iztekai ūdenstilpnē¹⁷.

Ūdenssaimniecības pakalpojumi ir iekļauti minimālajā pakalpojumu grozā, ko Talsu novada iedzīvotājiem nodrošina pašvaldība.¹⁸ Paredzams, ka tās mājssaimniecības, kuras ir pieslēgušās centralizētajam ūdens vadam un kanalizācijai no šiem pakalpojumiem neatteiksies.

Pārtraukumi pakalpojuma sniegšanā vai atteikšanās no pakalpojuma sniegšanas ievērojami apgrūtinās daudzdzīvokļu māju ekspluatāciju un padarīs neiespējamu sabiedrisko ēku ekspluatāciju.

Atbilstība Sabiedrības nefinanšu mērķiem

Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi atbilst likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1. punkta nosacījumiem, t.i. pašvaldība organizē komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. Tas norāda, ka Sabiedrības darbība šajā jomā uzskatāma par funkcionāli efektīvu.

Atbilstība Sabiedrības finanšu mērķiem

Sabiedrības grāmatvedība nodrošina detalizētu finanšu rādītāju uzskaiti pa darbības veidiem, kas nosacīti atbilst pakalpojumiem ūdenssaimniecības, siltumapgādes un māju apsaimniekošanas jomā. Taču Transporta un tehnikas pakalpojumi, kā arī santehnikas darbi tiek uzskaitīti sadaļā “Ražošana”, kur nav iespējams izdalīt rādītājus katram pakalpojuma veidam. Lai gan ūdenssaimniecības pakalpojumiem darbības virziens un pakalpojumi uzskaites kategorijās vērtējot, sakrīt, tomēr citās pakalpojumu grupās (konkrēti transporta un tehnikas pakalpojumi un santehnikas pakalpojumi) šī uzskaitē nav pietiekami detalizēta, lai novērtētu katra pakalpojuma izmaksas. Tādēļ, finanšu rādītāju izvērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā šī dokumenta 4.7. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Sabiedrība ir veikusi aprēķinus ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu noteikšanai, kas iesniegti Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai.

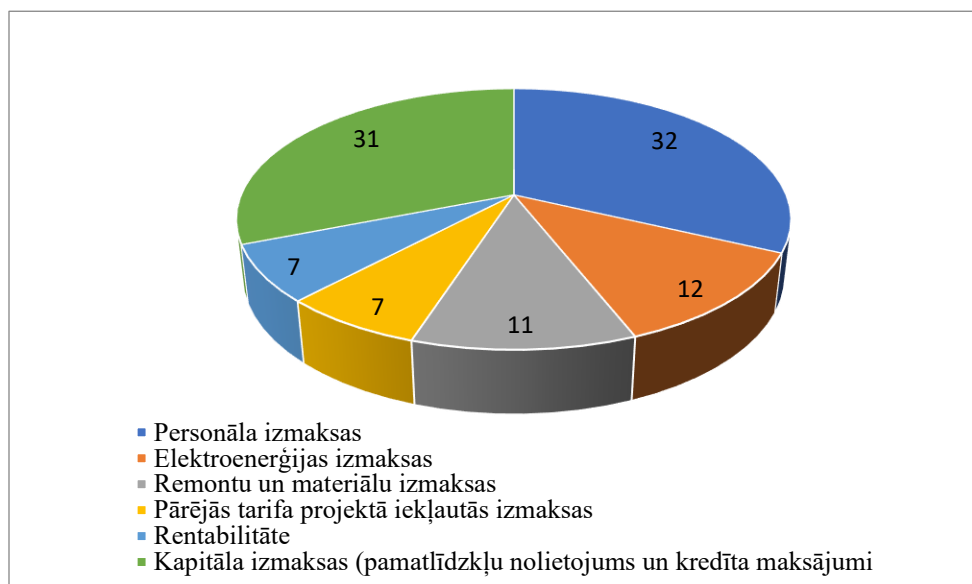
Saskaņā ar šiem aprēķiniem iegūti tarifi 1,01 EUR par kubikmetru centralizētajai ūdensapgādei un 1,66 eiro par kubikmetru centralizētajai kanalizācijai. Tarifi norādīti bez PVN.^{19, 20}

¹⁷ Rojas novada domes 17.07.2017.Pārjaunojuma līgums nr.RND/L2017/183

¹⁸ Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022-2040 gadam. 26.lpp. Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/04/Talsu_novada_Ilgtspējīgas_attistibas_strategija_2022_2040_gadam.pdf Skatīts: 20.07.2022.

¹⁹ <https://talsunovads.lv/zinas/roja/regulators-apstiprina-jaunos-udenssaimniecibas-pakalpojumu-sia-rojas-dzku/>

²⁰ <https://likumi.lv/ta/id/328545-par-sabiedribas-ar-ierobezotu-atbildibu-rojas-dzku-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifiem>

Attēls 1. Sabiedrības tarīfos iekļauto izmaksu sadalījums, %.²¹

Atbilstība Sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģija ūdenssaimniecības nozarē paredz stratēģisko mērķi: Tehnoloģiski efektīvu un kvalitatīvu ūdenssaimniecības un kanalizācijas pakalpojumu nodrošināšana.²²

Bez papildus finansējuma piesaistes Sabiedrība realizē šajā stratēģijā minēto rīcības mērķi - nodrošināt kvalitatīvu un savlaicīgu ūdens ieguvī, sagatavošanu un piegādi, notekūdeņu savākšanu un attīrīšanu klientiem - publiskajam un privātajam sektoram, iedzīvotājiem un viesiem.²³ Šo rīcības mērķi Sabiedrība ir realizējusi pilnā apmērā un tas paliek nemainīgs arī nākamajam plānošanas periodam.

Rīcības mērķi, kuru realizācijai bija nepieciešams papildus finansējums apkopoti 1. tabulā.

1. tabula. Sabiedrības noteiktie rīcības mērķi.²⁴

Rīcība	Rīcības mērķis	Uzdevums	Izpildes statuss
Ūdens un kanalizācijas sistēmas sakārtošana Rojas osta, Mēlnsils	Nodrošināt pievilcīgu vidi investoru piesaistei un uzņēmējdarbības attīstībai Rojas novadā	Uzlabot jahtu apkalpošanas infrastruktūru, t.sk. ūdensapgādi, drošību un naftu saturošu sateču ūdeņu pieņemšanu. Ūdens un kanalizācijas sistēmas sakārtošana	Sabiedrība nodrošina ūdens piegādi un notekūdeņu savākšanu Rojas ostai. Ostas iekšējā teritorija nav Sabiedrības atbildības joma. Mēlnsilā nav Sabiedrībai piederošu ūdenssaimniecības tīklu.

²¹ Sagatavots pēc SPRK datiem. Iegūts: <https://www.sprk.gov.lv/en/node/7888> Skatīts: 21.07.2022.

²² SIA "Rojas DzKU" vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam. Skatīts: 21.07.2022.

²³ SIA "Rojas DzKU" vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam. Skatīts: 21.07.2022.

²⁴ Turpat.

Elektronisko ūdens skaitītāju uzstādīšana Rojas ciema daudzdzīvokļu māju dzīvokļos	Uzlabot ūdens patēriņa uzskaiti un kontroli, ūdenssaimniecības sistēmas nepilnību savlaicīgu identificēšanu	Elektronisko ūdens skaitītāju uzstādīšana Rojas ciema daudzdzīvokļu māju dzīvokļos	Izpildīts daļēji. Elektroniskie skaitītāji uzstādīti visām dzīvojamām mājām, bet ne visos dzīvokļos, nomainot skaitītājus tiem tiek nodrošināta iespēja pievienot elektroniskās nolasīšanas funkcionalitāti.
Jaunu ūdens un kanalizācijas pieslēgumu ierīkošana Rojas ciematā	Palielināt kopējo ūdens un kanalizācijas centralizētajai sistēmai pieslēgto mājsaimniecību skaitu, nodrošinot kvalitatīvus ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumus	Rojas ciema ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības III kārtā (uzlabojot ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu, uzlabojot arī šo pakalpojumu energoneatkarību un mazinot vides piesārņošanas risku. jaunu ūdens un kanalizācijas pieslēgumu ierīkošana)	Trešā kārtā ir pabeigta. Rojā palielināts pieslēgumu skaitu kanalizācijas tīklam.

Iepriekšminētais rāda, ka Sabiedrība, tās rīcībā esošā finansējuma robežās, izpilda daļēji tās vidēja termiņa attīstības stratēģijā nosprausto mērķi „Tehnoloģiski efektīvu un kvalitatīvu ūdenssaimniecības un kanalizācijas pakalpojumu nodrošināšanu”.

Līdz ar to jāsecina, ka ūdenssaimniecības jomā Sabiedrība tikai daļēji ir funkcionāli efektīva (ir neizpildīti vairāki stratēģiskie mērķiem). Sabiedrības uzskaitē nodrošina ieņēmumu un izdevumu uzskaiti šādās pozīcijās:

- centralizēta siltumapgāde;
- centralizēta ūdensapgāde un kanalizācija;
- māju apsaimniekošana;
- transporta un tehnikas pakalpojumi;
- darbu administrēšana.

Sabiedrības grāmatvedība nenodrošina tādu izmaksu uzskaiti, lai būtu iespējams redzēt ieņēmumus, izdevumus un bruto peļņu pa visiem pakalpojumu veidiem, efektivitātes vērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā.

Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšana Rojas un Rudes ciemos ir cieši saistīta ar šo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru – inženiertīkliem un būvēm, kas atrodas Sabiedrības īpašumā un/vai valdījumā. Līdz ar to, bez Sabiedrības reorganizācijas šajos ciemos cits šo pakalpojumu sniedzējs praktiski nav iespējams.

Alternatīvas infrastruktūras izveide mazā klientu skaita dēļ nav ekonomiski pamatota, jo tuvākajā nākotnē Rojas administratīvajā teritorijā iedzīvotāju (un tātad arī klientu) skaita pieaugums nav paredzams.

Funkciju pārklāšanās/dublēšanās ūdenssaimniecības jomā ir jāvērtē Talsu novada kontekstā. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Talsu novadā ir vairākas kapitālsabiedrības, kuras sniedz ūdenssaimniecības pakalpojumus, katra savā, noteiktā administratīvajā teritorijā.

Ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz SIA „TALSU ŪDENS”, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS”, SIA „ZIEMEĻKURZEME”, SIA „MĒRSRAGA ŪDENS”. Katrai no šīm kapitālsabiedrībām pamatkapitālā vai valdījumā ir inženiertīkli un būves, kas nepieciešamas ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanai. Pakalpojuma sniegšana vienmēr būs jānodrošina noteiktā vietā, t.i., decentralizēti. Zemā iedzīvotāju blīvuma dēļ, novada centralizētā ūdensvada un kanalizācijas tīklu savienošana vienotā tīklā nav ekonomiski pamatota. Centralizācijas iespēju analīzi skat. priekšlikumos Sabiedrības darbības uzlabošanai šī dokumenta 5.nodaļā.

Nemot vērā pakalpojumu pašizmaksu, Talsu novada ietvaros ir vērojamas ūdenssaimniecības pakalpojumu cenu atšķirības, skatīt 2. tabulu.

2. tabula. Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu salīdzinājums Talsu novadā.

Pašvaldības kapitālsabiedrība	Centralizētā ūdensapgāde EUR/m ³ (bez PVN)	Centralizētā kanalizācija EUR/m ³ (bez PVN)	Asenizācija (PVN iekļauts)
SIA „TALSU ŪDENS” ²⁵	1,18	1,89	50,32 Ārpus apkalpojamās zonas jāsedz transporta izmaksas 0,87 EUR par km
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Rojas DzKU” ²⁶	1,01	1,66	Fekāliju ūdeņi 2.70 par m ³ , sadzīves atkritumu atdalīšana un utilizācija 25 EUR/gab, traktora izmaksas 35EUR/st.
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „KOLKAS ŪDENS” ²⁷	1,18	1,88	24,18 par izvešanas reizi, 34,44 EUR/h ārpus Kolkas ciema
SIA „MĒRSRAGA ŪDENS” ²⁸	1,29	1,89	Pakalpojumu nesniedz
SIA „ZIEMEĻKURZEME” ²⁹	1,20	1,76	25 EUR par reizi tilpumam līdz 3 m ³ , transporta izdevumi ārpus Dundagas robežām 0,91 EUR par km. ³⁰

²⁵ SIA “TALSU ŪDENS” tarifi (no 2020.gada 1.marta). Iegūts: <https://www.talsuudens.lv/a/> Skatīts: 21.07.2022.

²⁶ Regulatora apstiprinātie ūdenssaimniecības tarifi SIA “Rojas DzKU” (no 2022. gada 1. februāra). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/roja/regulators-apstiprina-jaunos-udenssaimniecibas-pakalpojumu-sia-rojas-dzku/> Skatīts: 21.07.2022.

²⁷ Par tarifu pielīdzināšanu SIA “KOLKAS ŪDENS” (no 2022. gada 1. aprīļa). Iegūts: <https://talsunovads.lv/zinas/kolka/pieaug-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifi-kolka/> Skatīts: 21.07.2022.

²⁸ SIA “MĒRSRAGA ŪDENS” tarifi (no 2022.gada 1.februāra). Iegūts: https://www.mersrags.lv/?ct=pasvald_kapitalsab_mersudens Skatīts: 21.07.2022.

²⁹ Talsu novada domes 25.08.2022. lēmums Nr. 381”Par līgumu par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu ar SIA “ZIEMEĻKURZEME” un tarifu apstiprināšanu” Iegūts: https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2022/08/381_TND_Lemums_Ziemeļkurzeme_tarifi.pdf; Skatīts: 01.09.2022.

³⁰ SIA “Rojas DzKU ūdens apgādes pakalpojumi. Iegūts: ”<http://rojasdzku.lv/pakalpojumi/udens-apgade/> Skatīts: 21.07.2022.

Kopējo situāciju valstī ūdenssaimniecības pakalpojumu jomā var apskatīt Sabiedrisko pakalpojumu regulatora sagatavotā infografikā, kas pieejama: <https://infogram.com/udenssaimniecibas-pakalpojuma-tarifi-1h7k230dj1ejg2x?live>

Komersantu vidējais kanalizācijas pakalpojumu tarifs ir 1,35 EUR/m³ (bez PVN).

Pēc salīdzinājuma redzams, ka ūdensapgādes pakalpojumu tarifi Sabiedrībai ir zemāki nekā pārējiem šo pakalpojumu sniedzējiem novadā un vieni no zemākajiem valstī kopumā.

4.2.2. Asenizācijas pakalpojumi

Sabiedrības darbības efektivitātes izvērtējums

Kā ūdenssaimniecības pakalpojumu daļa, asenizācijas pakalpojumu sniegšana atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15.panta 1.punkta prasībām. Līdz ar to Sabiedrības darbība šajā jomā uzskatāma par funkcionāli efektīvu.

Stratēģisko mērķu šī pakalpojuma sniegšanā Sabiedrībai nav, tādēļ šajā aspektā Sabiedrības darbība netiks vērtēta.

Funkciju dublēšanās izvērtējums

Asenizācijas pakalpojumus Talsu novadā sniedz arī SIA “Talsu ūdens”, SIA “Ziemeļkurzeme” un SIA “Kolkas ūdens”. Pašvaldības 27.01.2022. saistošie noteikumi nr.1 “Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” (šo noteikumu anotācija) nosaka apkalpojamo teritoriju katrai no iepriekšminētajām sabiedrībām. Talsu novada pašvaldības asenizatoru reģistrā kā šo pakalpojumu sniedzēji ir reģistrējušies arī SIA “Janvāri”, SIA “Kandavas komunālie pakalpojumi” un IK “Auto-U”.

Ievērojot, ka SIA “Janvāri” pamatā orientējas uz Talsu pilsētas apkalpošanu, bet IK “Auto-U” apkalpo Valdemārpili³¹, tad jāatzīst, ka funkciju dublēšanās nepastāv. Taču tas neizslēdz varbūtību, ka nākotnē šī situācija nevarētu mainīties. SIA “Kandavas komunālie pakalpojumi” ir reģistrēta Kandavā, kas ir salīdzinoši tālu no Rojas pagasta, tāpēc maz ticams, ka šis uzņēmums spēs piedāvāt Rojas pagasta iedzīvotājiem izdevīgu cenu, jo transporta izmaksas šajā gadījumā varētu būtiski sadārdzināt šo pakalpojumu.

4.2.3. Santehnikas pakalpojumi t.sk. ūdens skaitītāju nomaiņa un plombēšana.

Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Aizpildot tirgus nepilnību, Sabiedrība nodrošina ūdens skaitītāju uzstādīšanu un nomaiņu ūdensapgādes pakalpojuma saņēmējiem. Šis pakalpojums ir cieši saistīts ar ūdens patēriņa uzskaiti. Sabiedrība par atsevišķu samaksu nodrošina ūdens skaitītāju nomaiņu, jo nelielā klientu skaita dēļ privātā sektora pakalpojumu sniedzējiem ceļa izdevumi ievērojami sadārdzina šī pakalpojuma izmaksas klientiem. Šajā jomā tirgus nepilnība (tirgus nespēj nodrošināt ierobežoto resursu efektīvu izvietošanu, kā rezultātā sistemātiski rodas pakalpojuma nepietiekamība) nosaka nepieciešamību ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzējam iesaistīties šīs nepilnības novēršanā.

³¹ Talsu novada pašvaldības līdzdalības izvērtējums SIA “Talsu ūdens” 33.lpp. Iegūts: <https://talsunovads.lv/wp-content/uploads/2021/04/Lēmuma-Nr.120-pielikums.pdf> Skatīts: 03.09.2022.

Ūdens skaitītāju uzstādīšana, nomaiņa un plombēšana pati par sevi neatbilst likuma par pašvaldībām 15. pantā paredzētajām pašvaldības autonomajām funkcijām. Līdz ar to tā nav uzskatāma par atbilstošu sabiedrības nefinanšu mērķiem. Taču, saskaņā ar Valsts pārvaldes likuma 88. panta 1. daļas 1. punktu publiska persona var dibināt kapitālsabiedrību, ja tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā. Šajā gadījumā privātā tirgus dalībniekiem iespējams, ka nav izdevīgi veikt ūdens skaitītāju uzstādīšanu, nomaiņu un plombēšanu, kas patērē darba spēka resursus un nav ekonomiski izdevīgi. Savukārt, ja tiks piemēroti privātā sektora izcenojumi, šie pakalpojumi būs pārāk dārgi klientiem. Pie tam, šo pakalpojumu sniegšana sniedz atbalstu Sabiedrības pamatpakalpojumiem centralizētās ūdensapgādes un dzīvojamo māju apsaimniekošanas jomā. Īpaši būtiski tas ir ūdensapgādes jomā, kur savlaicīga skaitītāju nomaiņa un šī procesa kontrole ir svarīga ūdensapgādes patēriņa uzskaitēi. Šī pakalpojuma sniegšana sabiedrības finanšu rādītājus neuzlabo un tas nav uzskatāma par efektīvu no atsevišķa pakalpojuma sniegšanas viedokļa. Taču, kā papildus pakalpojums tas ir nepieciešams centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu. Uz to norāda citas Pašvaldības kapitālsabiedrības — SIA “MĒRSRAGA ŪDENS” pieredze, ka pievēršot uzmanību skaitītāju esamībai un nomaiņai, ūdens zudumi tīklā samazinājās no 60% uz 30% no saražotā ūdens daudzuma.

Stratēģisku mērķu šim darbības veidam nav.

Ūdens skaitītāju uzstādīšana un nomaiņa ir papildus pakalpojums centralizētās ūdensapgādes pakalpojuma klientiem. Kā ūdenssaimniecības pakalpojumu daļa, šo pakalpojumu sniegšana atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 1. daļas nosacījumiem.

Funkciju dublēšanās izvērtējums

Šos pakalpojumus, izņemot ūdens skaitītāju plombēšanu, var veikt jebkurš cits uzņēmums, kuram ir atbilstošas kvalifikācijas speciālisti, taču nelielā pakalpojumu apjoma dēļ, privātā tirgus piedāvājums šajā segmentā nav pietiekams, tāpēc Sabiedrība aizpilda šo tirgus nepilnību.

4.3. Dzīvojamo ēku apsaimniekošana, pašvaldības dzīvokļu izīrēšana un dažādi remontdarbi un papilddarbi

4.3.1. Sabiedrības darbības un funkciju izpildes efektivitātes izvērtējums

Rojas pagastā esošo dzīvojamo fondu daudzdzīvokļu mājās apsaimnieko Sabiedrība, kurā pašvaldības kapitāls ir 100%. Sabiedrība pārvalda un apsaimnieko daudzdzīvokļu namus, 35 no kuriem atrodas – Rojā, 18 no tiem ir centrālapkure.³² Katrā no apsaimniekošanā esošajām ēkām vidēji ir 24 dzīvokļi.

Sabiedrība nodrošina pilnu dzīvojamo māju apsaimniekošanas ciklu, kas ietver ne tikai dzīvojamās mājas pārvaldīšanu, bet arī un teritorijas sanitāro kopšanu (sētnieka pakalpojumi), ēkām funkcionāli piederīgās teritorijas kopšanu, t.sk. zāles pļaušanu, kā arī neliela apjoma remontdarbu un palīgdarbu izpildi.

³² Rojas novada attīstības programma 2015.-2021. 11.lpp. Iegūts: <http://roja.webart.lv/pictures/Rojas%20novada%20AP.pdf> Skatīts: 22.07.2022.

Privatizēto dzīvokļu platība ir aptuveni 94% no kopējās Sabiedrības apsaimniekotās dzīvojamā fonda platības, pārējie dzīvokļi ir neprivatizēti.³³ Taču jāatzīmē fakts, ka dzīvojamā fonda kvalitāte ir vidēja vai zema, t.i., gandrīz visos pašvaldības dzīvokļos (apmēram 6% no visiem dzīvokļiem) nepieciešams remonts. Kopumā dzīvojamais fonds ir pasliktinājies, gan pašvaldībai, gan privātpersonām trūkst finansējuma māju un dzīvokļu atjaunošanai un modernizācijai.³⁴ Eiropas Savienības finansējums ēku energoefektivitātes paaugstināšanai ir pieejams. Šobrīd tiek realizēts projekts ēkas Rojā, Zvejnieku ielā 16 energoefektivitātes paaugstināšanai. Šī projekta attiecināmo izmaksu kopsumma ir 373 459,40 EUR, no tās 186 729,70 EUR ir grants no Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības fonda.³⁵ Eiropas Savienības finansējuma piesaiste šādam projektam prasa dzīvokļu īpašnieku iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā, kā arī pilnvarojuma došanu apsaimniekotājam vai darbu izpildītājam uzņemties kredītsaistības, garantējot to izpildi ar saviem dzīvokļiem³⁶. Šobrīd, kad strauji pieaug visa veida resursu cenas var paredzēt, ka dzīvokļu īpašnieki vilcināsies uzņemties kredītsaistības, nezinot, vai spēs tās izpildīt.

Pašvaldības īpašumā esošie dzīvokļi pārsvarā gadījumu tiek izmantoti sniedzot pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā.

Vēsturiski ir izveidojusies situācija, ka pašvaldības īpašumā esošajos dzīvokļos lēmumus par dzīvokļu izīrēšanu ir pieņēmusi bijusī Rojas novada pašvaldība un īres līgumu slēgšanu un tālāku līgumsaistību izpildi nodrošinājusi Sabiedrība. Dokumenti, kas ietver deleģējumu Sabiedrībai šo darbību veikt nav uzrādīti, bet ievērojot, ka līdzīga prakse ir bijusi arī citās pašvaldībās, jāpieņem, ka tādi ir bijuši.

Sabiedrība šo dzīvokļu izīrēšanu nav definējusi kā atsevišķu pakalpojumu. Ieņēmumi no īres maksas tiek uzskaitīti atsevišķi, bet apgrozījuma rādītājos gada pārskatā tā tiek iekļauta vienā pozīcijā ar apgrozījumu no dzīvojamo māju apsaimniekošanu.

Sabiedrība nodrošina atsevišķu uzskaiti dzīvojamo telpu īres maksai. Nav saņemta informācija par to kā notiek lēmumu pieņemšana par iekasētās īres maksas izlietošanu un vai pašvaldība maksā par tās īpašumā esošo dzīvokļu apsaimniekošanu. Ievērojot, ka pēc Sabiedrības sniegtās informācijas neprivatizētie (tātad, pašvaldības īpašumā esošie) dzīvokļi veido 6% no apsaimniekojamo dzīvokļu platības, bet iekasētā īres maksa veido tika 1,22% no ieņēmumiem par dzīvojamo telpu apsaimniekošanu, tad nevar izslēgt šķērssubsidēšanas iespēju.

Pēc būtības tas ir atsevišķs pakalpojums, kura sniegšana ir jāiekļauj deleģējuma līgumā un attiecīgi jāregulē.

No klientu struktūras viedokļa tas parāda, ka formāli Sabiedrībai ir klienti arī pašvaldības dzīvokļu īrnieki, kuri maksā arī īres maksu. Tā kā īres līgumi izvērtēšanai nav iesniegti, nav pārbaudīts kādu

³³ SIA „Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021. gadam 14.,15.lpp. Skatīts: 22.07.2022.

³⁴ Rojas novada pašvaldības Attīstības programma 2015.–2021.gadam. Iegūts: <http://roja.webart.lv/pictures/Rojas%20novada%20AP.pdf> Skatīts: 22.07.2022.

³⁵ SIA “Rojas DzKU” Iegūts: <http://rojasdzku.lv/new-page/> Skatīts 23.08.2022.

³⁶ Ministru kabineta 15.03.2016.noteikumi nr 160. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās" un 13.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Atveseļošanas pasākumi ekonomikas nozarē" 13.1.1.2. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma "Atbalsts daudzdzīvokļu māju siltināšanai" īstenošanas noteikumi

īres maksu par dzīvokļa izmantošanu maksā īrnieki. Taču, ievērojot, ka līdz Dzīvojamo telpu īres likuma pieņemšanai 17.03.2021., īres maksa tika noteikta saskaņā ar Ministru kabineta 12.04.2016. noteikumiem Nr. 215 “Dzīvojamās telpas īres maksā ietilpstošo apsaimniekošanas izdevumu aprēķināšanas metodika” un arī pirms tam spēkā bija līdzīgs normatīvais regulējums, kas paredzēja kārtību, kādā aprēķināma īres maksa valsts un pašvaldību īpašumā esošajos dzīvokļos, ir pieņemta atbilstoši šim tiesiskajam regulējumam. Tas norāda, ka dzīvojamo telpu īres maksa nav pārskatīta ilgā laika periodā un tā ne tikai neatbilst tirgus situācijai, bet, iespējams, nesedz dzīvojamās mājas uzturēšanas izdevumus.

Saskaņā ar Dzīvojamo telpu īres likuma 5. panta 1. daļu, izīrētājs var būt jebkura fiziskā vai juridiskā persona, kas ir dzīvojamās telpas īpašnieks vai valdītājs, mantojums Civillikuma 382. panta izpratnē, persona, kurai pieder dzīvokļa tiesība, ja ir saņemta dzīvojamās telpas īpašnieka piekrišana, kā arī pašvaldība, ja tā atbilstoši likumam "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" uz likumīga pamata ieguvusi attiecīgo dzīvojamo telpu lietojumā. Tātad, ja Pašvaldība vēlas dzīvokļu izīrēšanu uzticēt Sabiedrībai, tai ir jānoformē atbilstošs pilnvarojums.

Likuma “Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju” 50. panta septītā daļa nosaka, ka pašvaldības pienākums ir pārvaldīt dzīvojamo māju līdz tās pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai, ja dzīvojamā mājā nav privatizēti visi privatizācijas objekti. Pienākums pārvaldīt dzīvojamo māju pašvaldībai ir arī tad, ja dzīvojamā mājā ir privatizēti visi privatizācijas objekti, bet nav sasaukta dzīvokļu īpašnieku kopsapulce saskaņā ar šā likuma 51.panta otro daļu. Pašvaldībai ar Sabiedrību ir jānoslēdz atbilstošs pilnvarojuma līgums.

Saskaņā ar Dzīvojamo telpu īres likuma 10.panta 1.daļu, dzīvojamās telpas īres maksu nosaka, izīrētājam un īrniekam rakstveidā vienojoties. Ja dzīvojamās telpas īres maksu nosaka pašvaldība un lēmumu par to, kurai personai dzīvojamā telpa ir izīrējama arī pieņem pašvaldība, tad Sabiedrība faktiski nodrošina tikai īres līguma noformēšanu un izpildes uzraudzību, nevis izīrēšanu, jo īres līguma subjektu (īrnieku) izvēlas pašvaldība un līguma priekšmeta cenu (īres maksu) nosaka Pašvaldība. Sabiedrība šajā gadījumā veic īres maksas iekasēšanu un dzīvojamās mājas apsaimniekošanu, ko var definēt kā Pašvaldības noslēgto īres līgumu administrēšanu.

Pašvaldības nedzīvojamo fondu Sabiedrība neapsaimnieko. Vienīgais nomas līgums ar juridisku personu Sabiedrībai ir līgums ar SIA “Bite” par jumta nomu mobilo sakaru antenas izvietošanai. Viens nomas līgums nav uzskatāms par Sabiedrības pamatdarbības veidu.

Sabiedrība nodrošina pilnu dzīvojamo māju apsaimniekošanas ciklu, kas ietver arī remontdarbu veikšanu, telpu sanitāro kopšanu un teritorijas kopšanu. Sētnieka pakalpojumi, zāles pļaušana dzīvojamām mājām piederošajā teritorijā, teritoriju sanitārā uzkopšana, kā arī neliela apjoma remontdarbi (pamatā elektriķa un santehniķa pakalpojumi) ietilpst dzīvojamo māju apsaimniekošanā un maksa par šiem pakalpojumiem ir iekļauta rēķinos dzīvokļu īpašniekiem.

Šo pakalpojumu sniegšana, organizējot pilna cikla dzīvojamo māju apsaimniekošanu ir ekonomiski pamatota, jo tirgus piedāvājums neliela apjoma darbu izpildei ir nepietiekošs.

Atbilstība Sabiedrības nefinanšu mērķiem

Dzīvokļu īpašnieki nav pārņēmuši savā pārvaldīšanā lielāko daļu no daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām Rojā un Rudē. Tikai divu māju pārvaldīšanu ir pārņēmuši citi uzņēmumi. Līdz ar to, nepārņemto māju kopīpašums joprojām atrodas pašvaldības valdījumā un pašvaldība nodrošina šo ēku pārvaldīšanu un komunālo pakalpojumu sniegšanu. Šī situācija atbilst likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1. punkta nosacījumiem, t.i. pašvaldība organizē komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem.

Līdz ar to, jāsecina, ka Sabiedrības darbība dzīvojamo māju pārvaldīšana jomā likuma „Par pašvaldībām” 15.panta 1.punkta nosacījumiem.

Sabiedrības darbība Pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanā vai īres līgumu administrēšanā atbilst likuma “Par pašvaldībām” 15.panta 9.punkta nosacījumiem.

Ievērojot, ka izvērtēšanai netika iesniegti dokumenti, kas deleģē Sabiedrībai pienākumu veikt dzīvojamo māju apsaimniekošanu un pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanu, nav iespējams izdarīt nekādus secinājumus par Sabiedrības pilnvarojumu sniegt šos pakalpojumus Pašvaldības vārdā.

Atbilstība Sabiedrības finanšu mērķiem

Sabiedrības grāmatvedība nodrošina detalizētu finanšu rādītāju uzskaiti pa pakalpojumu veidiem jeb darbības virzieniem, bet tā nav pietiekami detalizēta visu pakalpojumu analīzei. Tādēļ finanšu rādītāju izvērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā šī dokumenta 4.7. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Atbilstība Sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem

Sabiedrības vidēja termiņa attīstības stratēģija dzīvojamo māju apsaimniekošanas nozarē paredz stratēģisko mērķi: Energoefektīva un videi draudzīga daudzdzīvokļu namu apsaimniekošana Rojā un Rudes ciemā. Bez papildus finansējuma piesaistes Sabiedrība realizē rīcības mērķi – nodrošināt esošo mājokļu efektīvu uzturēšanu un attīstību, nodrošināt Rojas ciema daudzdzīvokļu namu iemītniekiem kvalitatīvu dzīvojamo fondu. Šis mērķis ir realizēts atbilstoši finansējumam, ko maksā dzīvokļu īpašnieki saskaņā ar savstarpēji saskaņotiem tarifiem. Papildus tam stratēģijā minēti vēl šādi rīcības mērķi.

3. tabula. Sabiedrības noteiktie rīcības mērķi.³⁷

Rīcība	Rīcības mērķis	Uzdevums	Izpildes statuss
Paaugstināt mājokļu energoefektivitātes un labiekārtoības līmeni, veicināt energotaupības un vides saudzēšanas pasākumus	Dzīvojamā fonda un daudzdzīvokļu māju iekšpagalmu vides attīstība Rojas novadā	Vismaz vienas daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas nosiltināšana Privātmāju, daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un Rojas novada pašvaldības ēku energoefektivitātes paaugstināšana	Viena daudzdzīvokļu māja ir nosiltināta un otra ir siltināšanas procesā.
Nodrošināt esošo mājokļu efektīvu uzturēšanu un attīstību, nodrošināt Rojas ciema daudzdzīvokļu namu	Dzīvojamā fonda un daudzdzīvokļu māju iekšpagalmu vides attīstība Rojas novadā	Daudzdzīvokļu ēku iedzīvotāju biedrību veidošanās stimulēšana	Tiek pildīts sarunās ar māju vecākajiem regulāri atgādinot.

³⁷ SIA “Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam. Skatīts: 22.07.2022.

iemītniekiem kvalitatīvu dzīvojamo fondu			
--	--	--	--

Iepriekšminētais kopumā rāda, ka Sabiedrības darbība, tās rīcībā esošā finansējuma robežās, atbilst tai izvirzītajiem stratēģiskajiem mērķiem. Nosiltināta ir viena daudzīvokļu māja un pie otras šobrīd notiek darbi. Tā kā uzdevums paredzēja sasniegšanas indikatoru – vismaz vienas mājas nosiltināšanu, jāatzīst, ka Sabiedrība kopumā izpilda stratēģisko mērķi „Energoefektīva un videi draudzīga daudzdzīvokļu namu apsaimniekošana Rojā un Rudes ciemā”.

Līdz ar to, jāatzīst, ka sabiedrības darbība ir funkcionāli efektīva.

Dzīvojamo telpu izīrēšanai Sabiedrībai nav izvirzīti stratēģiskie mērķi, tādēļ Sabiedrības darbību dzīvojamo telpu izīrēšanā no Stratēģisko mērķu sasniegšanas viedokļa nav iespējams novērtēt.

4.3.2. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Funkciju pārklāšanās/dublēšanās Dzīvojamo ēku apsaimniekošanas jomā ir jāvērtē Talsu novada kontekstā. Pēc administratīvi teritoriālās reformas Talsu novadā ir vairākas kapitālsabiedrības, kuras sniedz Dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus, katra savā, noteiktā administratīvajā teritorijā.

Dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus Talsu novadā sniedz arī SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS”, SIA „ZIEMEĻKURZEME” katrs savās noteiktās teritorijās. Lielākajā vairumā gadījumu dzīvokļu īpašnieki nav izveidojuši biedrības un nav pārņēmuši dzīvojamās mājas savā pārvaldīšanā. Privāto tiesību sfērā šāda rakstura pakalpojums sniedz SIA „ADAX 2”. Principā šo pakalpojumu varētu sniegt vēl citi privātā sektora uzņēmumi, taču zemās rentabilitātes dēļ privātā sektora uzņēmumiem par šo jomu Rojas pagastā nav intereses. Būvniecības informācijas sistēmā nav reģistrēts neviens dzīvojamo māju pārvaldnieks, kura darbības teritorija ir Rojas pagasts. Visu sabiedrību darbība šajā jomā atbilst Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 1. daļas prasībām, jo sniedzot šo pakalpojumu tiek novērsta tirgus nepilnība.

Dzīvojamo māju apsaimniekošanas tarifi atšķiras galvenokārt tāpēc, ka dzīvokļu īpašnieki mājas kopsapulcēs ir vienojušies par atšķirīgu maksājumu apmēru, remonta un uzturēšanas darbu veikšanai.

Šobrīd lielākajai daļai māju apsaimniekošanas tarifs ir 0,33 EUR par dzīvojamās platības kvadrātmetru, no kuriem 0,06 EUR tiek attiecināti uz administratīvajām izmaksām, 0,18 EUR par avārijas dienesta nodrošināšanu, 0,09 EUR apsaimniekošanas izdevumiem.

Apsaimniekojot pašvaldības dzīvojamo fondu, Sabiedrība nodrošina dzīvojamo telpu īres līgumu noformēšanu Pašvaldības noteiktām personām par pašvaldības noteiktu cenu. Izvērtējumam netika iesniegti dokumenti, kas norādītu uz laiku, kad pēdējo reizi veikta cenu pārskatīšana. Tāpat netika iesniegts deleģējuma līgums vai līgums par pašvaldības dzīvokļu apsaimniekošanu. Līdz ar to nav pierādījumu, ka Sabiedrības darbības veidam “Pašvaldības dzīvojamā fonda apsaimniekošana” ir tiesisks pamats. Pašvaldību dzīvojamā fonda apsaimniekošanai Sabiedrība nodrošina tāds pat pakalpojumus kā dzīvokļu īpašniekiem.

Tāpat izvērtējumam nav saņemti dokumenti, kuri nodibinātu Sabiedrībai pienākumu veikt pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanu.

4.4. Transporta un tehnikas pakalpojumi

Sabiedrība neveic autopārvadājumus to klasiskajā izpratnē. Sabiedrība tās īpašumā vai valdījumā esošo transportu un tehniku izmanto citu pakalpojumu sniegšanai.

Iepazīstoties ar Sabiedrības mājas lapā esošajiem pakalpojumu aprakstiem, redzams, ka transports un tehnika tiek izmantoti šādu darbu izpildei:³⁸

- traktortehnika – ceļu uzturēšana, rakšanas darbi, zāles pļaušana, šķeldas pārvietošana, organisko un bioloģisko atkritumu transportēšana, dažādu kravu pārvadāšana;
- vieglās automašīnas – avārijas dienesta, transporta un saimniecības darbu nodrošināšana, ūdenssaimniecības darbu nodrošināšana, daudzdzīvokļu namu ikdienas darbu nodrošināšana, administratīvo jautājumu kārtošana;
- asenizācijas mucas – ūdens un kanalizācijas maģistrālo tīklu uzturēšana, notekūdeņu attīstīšanas sistēmu apkalpošanu, pakalpojumi iedzīvotājiem, kuru īpašumi nav pieslēgti centralizētai kanalizācijas sistēmai un īpašumiem kuriem nav iespēja pieslēgties kanalizācijas tīkliem;
- autopacēlājs – jumtu labošana, notekreņu tīrīšana, koku zāģēšana, logu tīrīšana.

No transporta un tehnikas pakalpojumu klāsta asenizācijas pakalpojumi (traktors (daļēji, jo tiek izmantots arī citos pakalpojumos) un asenizācijas mucas) ir pieskaitāmi ūdenssaimniecības pakalpojumiem.

Vieglās automašīnas tiek izmantotas pie administratīvajiem pakalpojumiem, kā arī visu pārējo pakalpojumu atbalstam.

Transporta un tehnikas pakalpojumi, ja tie neiekļaujas siltumapgādes, ūdenssaimniecības vai dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumos, veido šādus pakalpojumus:

- teritorijas uzkopšana;
- teritorijas apzaļumošana un labiekārtošana (zālienu uzturēšana un pļaušana, malu apauguma likvidēšana, dekoratīvo stādījumu ierīkošana un kopšana, koku vainagu veidošana, labiekārtošanas elementu (soli, atkritumu konteineri, bērnu rotaļu ierīces, norobežojošās sētas u.tml.) uzturēšana.;
- ceļu kopšana (cietā seguma ceļu un laukumu atbrīvošana no smiltīm, lapām, zariem, sniega un ledus, bojātā ceļu seguma atjaunošana).

4.4.1. Teritorijas uzkopšana

Šis pakalpojums pamatā tiek sniegts nodrošinot dzīvojamo māju apsaimniekošanu. Šo pakalpojumu Sabiedrība var piedāvāt Pašvaldībai, ja Pašvaldība izsludina publisko iepirkumu par šo pakalpojumu sniegšanu Rojas pagastā.

Sabiedrības darbības efektivitātes izvērtējums

Šāda pakalpojuma sniegšana kopumā atbilst pašvaldības autonomajai funkcijai gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un

³⁸ SIA "Roja DzKU" tehnikas pakalpojumi. Iegūts: <http://rojasdzku.lv/pakalpojumi/tehnikas-pakalpojumi/>. Skatīts 22.08.2022.

izvešanas kontrole (Likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 2. punkts) un, tādēļ Sabiedrības darbība jāatzīst par funkcionāli efektīvu.

Stratēģiskie mērķi šajā jomā Sabiedrībai nav izvirzīti, tādēļ Sabiedrības darbība šajā aspektā nav vērtējama.

4.4.2. Teritorijas apzaļumošana un labiekārtošana

Teritorijas apzaļumošanas un labiekārtošanas pakalpojumiem lielākais klients ir pašvaldība. Šos darbus Rojas pagastā nodrošina arī citi uzņēmumi, t.sk. privātie uzņēmēji.

Sabiedrības darbības efektivitātes izvērtējums

Šāda pakalpojuma sniegšana kopumā atbilst pašvaldības autonomajai funkcijai gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole (Likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 2. punkts) un, tādēļ Sabiedrības darbība jāatzīst par funkcionāli efektīvu.

Stratēģiski mērķi šim darbības veidam ir izvirzīti un to rezultatīvie rādītāji ir tieši saistīti ar pašvaldības iepirkumiem. Tas norāda, ka visticamāk, Sabiedrība noslēgtos līgumus ir izpildījusi, bet jaunu līgumu noslēgšana ir atkarīga no Sabiedrības piedalīšanās Pašvaldības izsludinātajos iepirkumos par iepriekšminēto pakalpojumu sniegšanu³⁹.

4.4.3. Ceļu kopšana

Ceļu kopšanas pakalpojumiem lielākais klients ir pašvaldība. Šos darbus Rojas pagastā nodrošina arī citi uzņēmumi, t.sk. privātie uzņēmēji. 2022.gadā šo pakalpojumu sniegšana Sabiedrība ir pārtraukusi.

Sabiedrības darbības efektivitātes izvērtējums

Šāda pakalpojuma sniegšana kopumā atbilst pašvaldības autonomajai funkcijai gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (ielu, ceļu un laukumu būvniecība, rekonstruēšana un uzturēšana; ielu, laukumu un citu publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana; atkritumu savākšanas un izvešanas kontrole (Likuma “Par pašvaldībām” 15. panta 2. punkts).

Stratēģiski mērķi šim darbības veidam ir izvirzīti un to rezultatīvie rādītāji ir tieši saistīti ar pašvaldības iepirkumiem. Sabiedrības stratēģijā 2016.-2021. gadam rīcības plānā Sabiedrībai bija izvirzīts uzdevums: atbilstoši pašvaldības pasūtījumam nodrošināt kvalitatīvu ielu un ceļu uzturēšana neatkarīgi no gadalaika un nokrišņu daudzuma, t.sk. sniega tīrīšana, ielu kaisīšana un slaucīšana.⁴⁰

Sabiedrība ir nodrošinājusi iepriekšējos periodos noslēgto līgumu izpildi, bet jaunu līgumu noslēgšana ir atkarīga no Sabiedrības piedalīšanās Pašvaldības izsludinātajos iepirkumos par iepriekšminēto pakalpojumu sniegšanu.

³⁹ SIA “Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam. 35 lpp. Skatīts: 22.07.2022.

⁴⁰ SIA “Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam, 36.lpp.

Atbilstība Sabiedrības finanšu mērķiem

Sabiedrības grāmatvedība nodrošina detalizētu finanšu rādītāju uzskaiti pa pakalpojumu veidiem jeb darbības virzieniem, bet tā nav pietiekami detalizēta visu pakalpojumu analīzei. Tādēļ finanšu rādītāju izvērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā šī dokumenta 4.7. apakšnodaļā „Finanšu rādītāju izvērtējums”.

Transporta un tehnikas pakalpojumu nozarē pastāv šķērssubsidēšanas riski, jo nav iespējams noteikt izmaksas, katram konkrētam pakalpojumam veidam, piemēram zāles pļaušanai, koku zāģēšanai vai asenizācijai.

Līdz ar to jāatzīst, ka sabiedrības darbība ir funkcionāli efektīva.

Ievērojot, ka sabiedrības grāmatvedība nenodrošina tādu izmaksu uzskaiti, lai būtu iespējams redzēt ieņēmumus, izdevumus un bruto peļņu pa pakalpojumu veidiem, efektivitātes vērtējums tiks veikts visiem darbības veidiem kopā.

4.4.4. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Pēc Rojas novada iekļaušanas Talsu novada administratīvajā teritorijā, teritorijas kopšanas pakalpojumu tirgū tiek piedāvāta iespēja pakalpojumu nodrošināt arī citiem pakalpojumu sniedzējiem. Ceļu apsaimniekošanu sākot ar 2022. gada jūliju veic cits pakalpojumu sniedzējs, kas izvēlēts Talsu novada pašvaldības izsludinātā iepirkuma rezultātā.

Sabiedrības darbība ceļu kopšanā atbilst likuma “Par pašvaldībām” 2.punktam. Tomēr, jāņem vērā, ka Pašvaldībai ir jāizvēlas efektīvākais veids, kā šo likumā noteikto uzdevumu izpildīt. Ja pašvaldība par šo darbību veikšanu izsludina publisko iepirkumu, tad Sabiedrībai tiek dota iespēja tajā ir piedalīties, ja tā vēlas savu tirgus daļu saglabāt, pie tam domājot par veidiem, kā pakalpojumu nodrošināt attiecīgā kvalitātē un efektīvāk par citiem.

4.5. Sabiedrības vadības izvērtējums

4.5.1. Personāla vadība

Sabiedrības vadību nodrošina valdes loceklis, kuru amatā apstiprina Sabiedrības kapitāla daļu turētājs.

Ar iekšēju dokumentu Sabiedrībā ir noteikti darbinieku atalgojuma pamatprincipi. Personāla algas Sabiedrības izdevumos 2021. gadā veidoja 38,4% no sabiedrības kopējiem izdevumiem.

Sabiedrības ieskatā, šobrīd tā nespēj piedāvāt konkurētspējīgu atalgojumu. Labākos darbiniekus privātā sektora darba devēji „pārpērk”.

Personāla mainība speciālistu līmenī Sabiedrībā ir maza, tāpēc nav atsevišķu procedūru jaunu darbinieku apmācībai. Biežāka personāla mainība ir strādnieku amatos, kur īpaša instruktāža un apmācība nav nepieciešama.

Sabiedrība algo darba drošības speciālistu (0,2 slodze), kurš nodrošina nepieciešamo instruktāžu veikšanu.

4.5.2. Cenu politika

Sabiedrības cenas siltumapgādes pakalpojumam ir vienas no zemākajām valstī. Šādu cenu Sabiedrība var piedāvāt tādēļ, ka siltuma ražošanai pamatā tiek izmantota šķelda. Tomēr, ņemot vērā energoresursu, kā arī kurināmā cenu pieaugumu, iespējams, ka siltumapgādes tarifu ir ieteicams pārskatīt.

Sabiedrības cenas centralizētās ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumu cenas nosaka saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) padomes 14.01.2016.lēmumu Nr. 1/2 “Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika”⁴¹. Tarifu apstiprināšanu veic SPRK ar atbilstošu lēmumu.

Sabiedrības cenas dzīvojamo ēku apsaimniekošanas pakalpojumiem, asenizācijas pakalpojumiem un ūdens skaitītāju uzstādīšanai, nomaiņai un plombēšanai nosaka Sabiedrības valdes loceklis. Informācija par pakalpojuma cenu aktualizācijas regularitāti izvērtējumam netika iesniegti. Tāpat netika iesniegti dokumenti, kas apstiprina šo cenu apstiprināšanu.

Sabiedrības cenas par dzīvojamo ēku apsaimniekošanas pakalpojumiem - par to apsaimniekošanas maksas daļu, kas tiek novirzīta māju remontdarbiem Sabiedrība vienojas ar dzīvokļu īpašniekiem.

Izvērtēšanai netika iesniegti dokumenti, kas nosaka īres maksu Sabiedrības noslēgtajiem dzīvojamo telpu īres līgumiem.

4.5.3. Grāmatvedība, lietvedība un klientu apkalpošana

Sabiedrības grāmatvedību, lietvedību un klientu apkalpošanu nodrošina Sabiedrības administrācija, kuras sastāvā ietilpst galvenais grāmatvedis, grāmatvedis-lietvedis, grāmatvedis-uzskaitvedis, īres grāmatvedis, kā arī kurjers/apkopēja.

Administrācijas darbinieku pienākumos ietilpst arī tādas darbības kā skaitītāju rādījumu ievadīšana sistēmā (pēc Sabiedrības sniegtās informācijas, aptuveni 40% datu tiek saņemti e-pastos vai pa telefonu) kā arī līgumsaistību izpildes kontrole un darbs ar parādniekiem, t.sk. atgādinājuma zvani, brīdinājumu sagatavošana, pieteikumu sagatavošana iesniegšanai tiesā. Kopumā situācija parādu piedziņas jomā tiek vērtēta kā apmierinoša, jo vairums klientu savas saistības nokārto jau pēc brīdinājumu saņemšanas.

Norēķini par saņemtajiem pakalpojumiem pamatā notiek ar pārskaitījumu pēc izrakstītiem rēķiniem. Pēc Sabiedrības sniegtās informācijas, līdz COVID 19 pandēmijai apmēram 50% norēķinu no fiziskām personām tika saņemti skaidrā naudā, bet pandēmijas laikā bezskaidras naudas norēķinu īpatsvars pieauga un skaidras naudas darījumi samazinājās apmēram uz pusi. Skaidras naudas norēķinu administrēšana rada ievērojami lielāku administratīvo slogu Sabiedrībai.

Ūdens skaitītāju rādījumus dzīvojamām mājām ievadskaitītājiem ūdenssaimniecības speciālisti var nolasīt attālināti, bet dzīvokļu ūdens skaitītāju rādījumus iedzīvotāji nodod tiešsaistē izmantojot sistēmu „Bill.me” vai arī nosūta tos e-pastā, vai ziņo pa telefonu.

⁴¹ <https://likumi.lv/ta/id/279283-udenssaimniecibas-pakalpojumu-tarifu-aprekinasanas-metodika>

4.5.4. Problēmziņojumu uzskaitē un problēmu novēršanas kontrole

Problēmziņojumu pieņemšana tiek nodrošināta no sabiedrības iekšējiem resursiem. Ar to pamatā nodarbojas Ūdenssaimniecības vadītājs un darbinieki, nosacīti izveidojot neformālu struktūru, kas veic avārijas dienesta funkcijas. Problēmziņojumi atsevišķi uzskaitīti netiek. Vidēji problēmziņojumi par avārijām vai traucējumiem sistēmu darbībā tiek saņemti 1-2 reizes mēnesī. Informācija par tiem tiek fiksēta Sabiedrības speciālistu darba uzskaites lapās. Praksē neveidojas situācijas, kad kāds no problēmziņojumiem netiktu risināts.

Problēmas un avārijas infrastruktūras ekspluatācijā pamatā tiek risinātas, izmantojot Sabiedrības iekšējos resursus, nopietnākos gadījumos piesaistot ārpalpojumus.

Darba organizēšanai tiek veidots pakalpojumu pieprasījumu reģistrs, kurā tiek atzīmēti pakalpojumu pieprasījumi. Lielu daļu šī reģistra sastāda asenizācijas pakalpojumu pieprasījumi.

4.5.5. Darījumu slēgšanas un finansējuma piesaistes prakse

Sabiedrība reti veic lielus iepirkumus, kuru veikšanai būtu nepieciešamas iepirkumu procedūras. Dzīvojamo māju apsaimniekošanas jomā izpildītāji remontdarbu veikšanai tiek izraudzīti veicot tirgus izpēti, parasti telefonaptaujā un izvēloties saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu. Bieži piegādātāja izvēle notiek saskaņojot to ar konkrētās mājas dzīvokļu īpašniekiem. Izpildāmo darbu apjoms pieļauj šādu iepirkuma metožu izvēli. Izvērtējumam netika iesniegta dokumentācija, kas apliecina veiktās tirgus izpēti.

Ievērojot Pašvaldībā noteikto praksi, teritorijas kopšanas pakalpojumiem piesaistīt ārpalpojumu sniedzējus, Sabiedrībai ir ieteicams piedalīties Pašvaldības rīkotajos konkursos par teritorijas kopšanas un tamlīdzīgiem pakalpojumiem Rojas pagastā, ko Sabiedrība savā uzskaitē ir definējusi kā transporta un tehnikas pakalpojumus.

4.5.6. Finansējuma piesaistes prakse Sabiedrībā

Sabiedrība ir saņēmusi Pašvaldības dotāciju 2019.gadā. Nākamā dotācija ir plānota 2022.gadā.

Sabiedrībai ir aizņēmumi Valsts kasē un SEB bankā.

4. tabula. Pārskats par Sabiedrības aizņēmumiem saskaņā ar 2021.gada pārskatu.

Aizdevējs	Mērķis	Aizdevuma pamatsumma EUR
AS SEB banka	Saņemts 2011.gadā no Nordea Bank Finland Plc. Katlu mājas rekonstrukcijai. Nodrošināts ar Rojas novada domes galvojumu. Saistības refinansētas un aizņēmuma nodrošinājums ir komercķīla – pamatlīdzeklis – ūdens sildāmais katls AK 2000S	114999
AS SEB banka	Saņemts 2012.gadā Dzīvojamās mājas Strautu ielā 6, Rojā ēkas energoefektivitātes paaugstināšanai. Aizņēmuma nodrošinājums – komercķīla, kā uzņēmuma lietu kopība uz iekāršanas brīdi, kā arī lietu kopības uz nākamajām sastāvdaļām saskaņā ar noslēgto komercķīlas līgumu	113753
Valsts kase	2012.gadā saņemts Kohēzijas fonda projekta “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojā” īstenošanai. Aizņēmuma nodrošinājums – Rojas novada domes galvojums.	300324

AS SEB banka	Dzīvojamās mājas Jūras ielā 7, Rojā, jumta seguma nomainīai. Aizņēmuma nodrošinājums ir prasījuma tiesības pret dzīvojamās mājas Jūras ielā 7, Rojā dzīvokļu īpašniekiem.	7173
Valsts kase	2018.gadā saņemts projekta “Rudes katlumājas un siltumtrases remonts” īstenošanai. Aizņēmums garantēts ar Rojas novada domes galvojumu.	47858
SEB banka	2019.gadā Dzīvojamās mājas Zvejnieku ielā 14, Rojā, jumta seguma nomainīai. Aizņēmuma nodrošinājums ir prasījuma tiesība pret ēkas Zvejnieku ielā 14 saskaņā ar komercķīlas līgumu.	23149,6
SEB līzings	Līzings minitraktors AVANT	Nav informācijas
SEB līzings	Asenizācijas muca	Nav informācijas

Sabiedrība ir piesaistījusi finansējumu no Eiropas Savienības projektiem “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojā”, “Ūdenssaimniecības pakalpojumi Rudē”.

5. tabula. Pārskats par Sabiedrības saņemto finanšu palīdzību⁴².

Finanšu palīdzības sniedzējs	Saņemšanas gads	Mērķis	Summa EUR
Vides un reģionālās attīstības ministrija	2008	Projekta “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojā I.kārta”. Projekta pēcuzraudzība līdz 2017.gadam	142287
Vides un reģionālās attīstības ministrija	2011	Projekta “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojā II.kārta”. Projekta pēcuzraudzība līdz 2017.gadam	1566934
Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA)	2011	Projekts “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojas pagasta Rudes ciemā” Projekta pēcuzraudzība līdz 2017.gadam	351841
CFLA	2014	Projekts “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojas pagasta Rudes ciemā II.kārta” Projekta pēcuzraudzība līdz 2020.gadam	160870
Eiropas rekonstrukcijas un attīstības fonds	2012	Energoefektivitātes paaugstināšanas projekts dzīvojamai mājai Strauta ielā 6. Pēcuzraudzība līdz 2022.gadam	51549
CFLA	2019	Projekts “Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Rojas pagasta Rudes ciemā III.kārta” Projekta pēcuzraudzība līdz 2025.gadam	285367

2022.gadā Sabiedrība ir noslēgusi ar akciju sabiedrību “Attīstības finanšu institūcija Altum” komercķīlas līgumu Nr. 057810/DME0000197-1K un finansiālā atbalsta līgumu Nr. 057810/DME0000197 par atbalstu energoefektivitātes programmai Zvejnieku ielā 16, Rojā par summu 182978,70 EUR.

Sabiedrība savā darbībā ir izmantojusi atsevišķus tai pieejamos instrumentus finansējuma piesaistei, taču šajā jomā ir iespējami uzlabojumi, piemēram piesaistot finansējumu ēku energoefektivitātes paaugstināšanai.

4.5.7. Infrastruktūras tīklu dokumentēšana

Ūdenssaimniecības un siltumtīklu infrastruktūra Rojā un Rudē ir būvēta ilgākā laika posmā. Daļa infrastruktūras ir digitāli uzmērīta un šie dati ir pieejami Valsts zemes dienesta uzturētajā Kadastra

⁴² Sagatavots pēc SIA “Rojas DzKU” 2021.gada pārskatā sniegtās informācijas.

reģistrā. Pamatā ir uzmērītas tās infrastruktūras daļas, kuras ir izbūvētas no jauna vai kurās ir veikta pārbūve. Par daļu no infrastruktūras ir pieejamas shēmas un rasējumi, kas nepieciešamības gadījumā var tikt izmantoti. Nav pilnīgas pārlicēības, ka dokumentēta ir pilnīgi visa infrastruktūra. Ūdens zudumi tīklā ir apmēram 23% no saražotā ūdens, taču šis radītājs viennozīmīgi neļauj spriest vai šie zudumi ir radušies negodprātīgu ūdens lietotāju dēļ vai arī tāpēc, ka kaut kur tīklā ir ūdens noplūdes. Tāpat šajos zudumos jāieskaita ūdens, kas ņemts no ugunsdzēsšanas hidrantiem.

Vērtējot uzņēmuma vadības procedūras kopumā, jāatzīst, ka Sabiedrības iekšējās kontroles procesi ir fragmentāri. Ar iekšējo kontroli ir jāsaprot process, kurā organizācija regulē tās darbību, lai efektīvi un produktīvi izpildītu savu misiju un sasniegtu mērķus. Iekšējās kontroles sistēma ir risku vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kura uzdevums ir nodrošināt organizācijas mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, aktīvu aizsardzību, pārskatu ticamību, darbības atbilstību tiesību aktiem.⁴³

Iekšējās kontroles sistēma nav definēta kā sistēma, bet gan pastāv atsevišķu normatīvajos aktos aprakstītu prasību formā.

Būtiskākie uzlabojumi nepieciešami problēmziņojumu uzskaites jomā, sasaistot tos ar infrastruktūras dokumentiem tajos gadījumos, kad darbu izpildes gaitā tiek fiksēta informācija, kas ir nozīmīga turpmākā darbā. Šīs informācijas uzglabāšana tikai izpildīto darbu uzskaites lapās neļauj to kvalitatīvi izmantot turpmākajā darbā.

4.6. Funkciju pārklāšanās/dublēšanās izvērtējums

Sabiedrības iekšienē nenotiek funkciju pārklāšanās vai dublēšanās. Grāmatvedības funkcijas ir paplašinātas un ietver gan lietvedības, gan klientu apkalpošanas, parādu piedziņas un datu ievades funkcijas. Šāda prakse atbilst Sabiedrības darbības vajadzībām, jo pie esošā klientu skaita atsevišķu speciālistu algošana šo funkciju veikšanai nav lietderīga. Adminsitratīvo funkciju izpilde nav sadalāma pa pakalpojumu veidiem, tāpēc nav iespējams novērtēt kā sadalās administrācijas izmaksas pa pakalpojumu veidiem.

Pakalpojumu “groza” dublēšanās.

Siltumapgādes, centralizētās ūdens apgādes un kanalizācijas pakalpojumu sniegšana ir neatraujami saistīta ar šo darbu veikšanai nepieciešamo infrastruktūru. Tāpēc šajā jomā Rojas un Rudes ciemos pakalpojumu “grozs” nedublējas, jo to var sniegt tikai Sabiedrība.

Transporta un tehnikas pakalpojumus, kas izpaužas kā zāles pļaušana, koku zāģēšana, ielu un ceļu uzturēšana, var nodrošināt arī privātā sektora pakalpojumu sniedzēji, kuri tiek izraudzīti iepirkuma procedūras rezultātā. Funkciju audita ziņojuma sagatavošanai nav iesniegta informācija par izcenojumiem par kādiem pašvaldība iepērk šos pakalpojumus, tāpēc nav iespējams salīdzināt tos ar Sabiedrības izcenojumiem.

Iespējams, ka asenizācijas pakalpojumus Rojas pagasta teritorijā var nodrošināt arī citi pakalpojumu sniedzēji, taču šobrīd nav informācijas par šo pakalpojuma sniedzēju izcenojumiem šo pakalpojumu sniegšanai Rojas pagasta iedzīvotājiem. Ilgstošā laika periodā Sabiedrība ir bijusi

⁴³ Kas ir iekšējās kontroles sistēma. Iegūts: <https://www.plz.lv/kas-ir-ieksejas-kontroles-sistema-un-kapec-ta-ir-nepieciešama/> Skatīts: 24.07.2022.

vienīgais asenizācijas pakalpojumu sniedzējs un šobrīd nav un nevar būt informācijas par to kāda būs privātā sektora pakalpojumu sniedzēju interese par šo pakalpojumu nodrošināšanu Rojas pagasta mājssaimniecībām. Šī situācija var mainīties, jo līdz ar Pašvaldības 27.01.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaides kārtība Talsu novadā”, tiek precīzi noteikti decentralizēto kanalizācijas sistēmu turētāju pienākumi regulāri izmantot asenizācijas pakalpojumus. Tas visticamāk, izsauks pieprasījuma pieaugumu šim pakalpojumam un laika gaitā šis pakalpojums var kļūt rentabls privātā sektora pakalpojumu sniedzējiem.

Talsu novada mērogā ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz arī SIA „TALSU ŪDENS”, „KOLKAS ŪDENS”, SIA „MĒRSRAGA ŪDENS” un SIA „ZIEMEĻKURZEME” katra savā administratīvajā teritorijā.

Dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus nodrošina arī SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS” un SIA „ZIEMEĻKURZEME”

Tā kā veicamās funkcijas un pakalpojumi šīm sabiedrībām noteiktās jomās ir vienādi vai daļēji pārklājas, ir jāsecina, ka arī šo pakalpojumu administrēšanas funkcijas Talsu novada kapitālsabiedrībās būs līdzīgas.

4.7. Finanšu rādītāju izvērtējums

Sabiedrības finanšu rādītāju izvērtējumu skatīt 6. tabulā.

6.tabula. Finanšu rādītāju izvērtējums.

Kritēriji	Rādītāji (2021)	Norma	Vērtība	Komentārs
Bruto peļņas rentabilitāte	-2,93	Pozitīvs	Negatīvs	Katrs apgrozītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,03 EUR zaudējumus.
Ekonomiskā rentabilitāte (ROA)	-2,62	Pozitīvs	Negatīvs	Katrs piesaistītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,03 EUR zaudējumus
Pašu kapitāla rentabilitāte (ROE)	-6,19	Pozitīvs	Negatīvs	Katrs ieguldītais EUR 2021. gadā ir radījis 0,06 EUR zaudējumus
Realizācijas rentabilitāte (ROS)	-10,92	Pozitīvs	Negatīvs	Katrs pārdotais pakalpojums 2021. gadā ir radījis 0,11 EUR zaudējumus.
Kopējā likviditāte	0,93	1	Pozitīvs	Koeficients norāda, ka Sabiedrības likviditātes rādītājs ir optimālā līmenī
Saistību īpatsvars bilanci	0,58	0,4	Pozitīvs	Koeficients norāda, ka Sabiedrība nav pārāk atkarīga no ārējiem finansēšanas avotiem.
EBITDA peļņa	65 284	Jo lielāks, jo labāk	Pozitīvs	Sabiedrībai ir pozitīva ieņēmumu daļa, neņemot vērā procentus, nodokļus, nolietojumu un amortizāciju. Salīdzinot ar līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem Talsu novadā, Sabiedrībai ir otra lielākā EBITDA peļņa.
EBITDA rentabilitāte	7,71	Jo lielāks, jo labāk	Pozitīvs	Vērtējot rādītāju kontekstā ar citām līdzīgiem pakalpojumu sniedzējiem novadā, secināms, ka rādītājs ir viszemākais.

Secinājumi: Ņemot vērā vērtību kopumu, secināms, ka katrs Sabiedrības apgrozītais, piesaistītais ieguldītais eiro rada zaudējumus, kā arī katrs pārdotais pakalpojums rada Sabiedrībai zaudējumus. Likviditātes un saistību īpatsvara bilanci rādītāji ir optimālā līmenī. Taču ņemot vērā, ka Sabiedrībai ir augsta EBITDA peļņa un viszemākais EBITDA rentabilitātes rādītājs, secināms, ka Sabiedrība šobrīd darbojas nerentabli.

Sabiedrības dzīvojamo māju pārvaldīšanas un apsaimniekošanas ieņēmumu un izdevumu pārskats par 2021.gadu⁴⁴ rāda, ka Dzīvokļu īpašnieki gada beigās bija uzkrājuši 68 315,07 EUR turpmākajos periodos nepieciešamajiem uzturēšanas darbiem. Tāpat ir redzams, ka dzīvokļu īpašniekiem ir 19863,08 EUR liels parāds apsaimniekotājam (starpība ir 48 451,99 EUR). Ja visi dzīvokļu īpašnieki vienlaicīgi izvēlētos mainīt apsaimniekotāju un Sabiedrībai vajadzētu izmaksāt uzkrājumu, secināms, ka Sabiedrībai brīvo apgrozāmo līdzekļi 2021. gadā samazinātos par 48 451,99 EUR, līdz ar to, brīvo apgrozāmo līdzekļu rādītājs būtu - 68 586,99 EUR. Līdz ar to, pie šāda scenārija, Sabiedrībai kritiski trūks brīvo apgrozāmo līdzekļu. Tāpat brīvie apgrozāmie līdzekļi Sabiedrībai kritiski trūks, ja Pašvaldība izlemtu, ka Sabiedrība vairs nesniedz dzīvojamo māju uzturēšanas pakalpojumus.

Sabiedrība 2019. gadā ir saņēmusi pašvaldības dotāciju 15 000 EUR apmērā. 2000. gadā un 2021. gadā dotācijas nav saņemtas.

Ņemot vērā ūdenssaimniecības un siltumapgādes infrastruktūras nolietojumu (vairāk kā 36% ūdensapgādes tīklu ir vecāki par 40 gadiem) nepieciešams atjaunot veco armatūru, hidrantus un ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus, kas vecāki par 40gadiem. Virsūdeņu novadīšanas sistēmas Rojas novadā ir neapmierinošā stāvoklī.⁴⁵, jau šobrīd ir redzams, ka ir nepieciešamas investīcijas inženiertīklu un būvju atjaunošanā, lai saglabātu pakalpojumu sniegšanu vismaz esošajā kvalitātē.

Saskaņā ar deleģējuma līgumu, kas noslēgts starp Sabiedrību un Pašvaldību, Sabiedrībai ir uzdots apsekt siltumapgādes sistēmas un jaunu izbūves nepieciešamību, sagatavot esošo tīklu pārbūves plānus. Uzdevuma izpildei veikt Eiropas Savienības finanšu instrumentu un finansējumu piesaisti, piedalīties Eiropas Savienības izsludinātajos projektos, savas kompetences robežās koordinēt un uzraudzīt projekta realizāciju.

Līdzīgus uzdevumus Sabiedrība ir veikusi arī iepriekš. Saskaņā ar Sabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijā 2016.-2021. gadam doto uzdevumu: ir realizēts projekts “Rojas ciema ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības III kārtā” un uzlaboti centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi.

Līdz ar to, jāsecina, ka Sabiedrības darbība finansiāli nav efektīva.

⁴⁴ SIA „Rojas DzKU” apsaimniekošana. Iegūts: <http://rojasdzku.lv/new-page-2/>, Skatīts: 01.09.2022.

⁴⁵ SIA “Rojas DzKU” vidēja termiņa attīstības stratēģija 2016.-2021.gadam. 7 lpp. Skatīts: 22.07.2022.

5. PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI

5.1. Ieteikumi pašvaldības līdzdalības saglabāšanai, funkciju apjomam un izmaiņām

Saskaņā ar VPIL 88. pantu, publiska persona (šajā gadījumā pašvaldība) var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja īstenojās viens no šādiem nosacījumiem:

1. tiek novērsta tirgus nepilnība — situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā;
2. publiskas personas kapitālsabiedrības vai publisku personu kontrolētas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radītas preces vai pakalpojumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai;
3. tiek pārvaldīti tādi īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Sabiedrības pamatkapitālā un/vai valdījumā ir nodoti Rojas un Rudes ciemos nozīmīgi objekti: ūdensvada un kanalizācijas tīkli, kā arī siltumtīkli.

Tas nozīmē, ka pašvaldības līdzdalība pašvaldības kapitālsabiedrībā, kura nodrošina ūdenssaimniecības un siltumapgādes pakalpojumu, ir nepieciešama un atbilstoša Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta 1. daļas 2. punkta prasībām. Dzīvojamo māju apsaimniekošanas jomā pašvaldības līdzdalība ir nepieciešama, ja pastāv tirgus nepilnība, t.i. tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības īstenošanu attiecīgajā jomā, proti, tirgus nespēj nodrošināt ierobežoto resursu efektīvu izvietojumu, kā rezultātā sistemātiski rodas preces vai pakalpojuma nepietiekamība.⁴⁶

Neatkarīgi no pieņemtajiem lēmumiem par kapitālsabiedrību skaitu un reorganizācijas pasākumiem, pašvaldības līdzdalība ir jāsaglabā kapitālsabiedrībā, kas nodrošina pašvaldību funkcijas, kas noteiktas likuma „Par pašvaldībām” 15. panta 1. daļā.

Nākotnē, ja citi tirgus dalībnieki spētu nodrošināt teritorijas uzturēšanas un kopšanas pakalpojumus izdevīgāk nekā to spēj pati Sabiedrība, tad pakalpojums „transporta un tehnikas pakalpojumi” varētu kļūt par Sabiedrības palīgpakalpojumu, lai tiktu nodrošināts atbalsts teritorijas kopšanai Sabiedrības apsaimniekošanā esošo dzīvojamo māju teritorijā vai kā asenizācijas pakalpojuma sastāvdaļa.

Pārējie pakalpojumi ir jāsaglabā, jo tie ir saistīti ar pašvaldībai nozīmīgu infrastruktūras objektu uzturēšanu.

5.2. Priekšlikumi reorganizācijas pasākumiem

Kā redzams no iepriekš minētā, Sabiedrības darbība, vismaz daļēji uzskatāma par funkcionāli efektīvu – tās darbība atbilst nefinanšu mērķiem, un daļēji atbilst vidējā termiņa stratēģijā izvirzītajiem stratēģiskajiem mērķiem.

⁴⁶ Konkurences padome. Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā un tās izvērtēšana. 7.lpp. Iegūts:

https://www.kp.gov.lv/sites/kp/files/kp_old/local/documents/Informativais%20materiāls_Priekšnoteikumi%20PP%20līdzdalībai%20kapitālsabiedrībā%20un%20tās%20izvērtēšana.pdf Skatīts: 24.07.2022.

Sabiedrības finanšu rādītāji liecina, ka tās darbība nav optimāla. Tās darbībā pastāv šķērssubsidēšanas riski, nav nodrošināta izmaksu caurskatāmība transporta un tehnikas pakalpojumu, kā arī santehnikas pakalpojumu jomās (pieņemam, ka tie ietilpst pakalpojumu grupā “Ražošana”). Paredzams, ka bez Pašvaldības un ārējā finansējuma piesaistes būs problemātiski uzturēt pakalpojumu sniegšanu vismaz līdzšinējā kvalitātē.

Normatīvajos aktos nav reglamentēts cik kapitālsabiedrību drīkst veidot pašvaldība tās funkciju nodrošināšanai. Svarīgi ir, lai pašvaldību funkcijas tiktu nodrošinātas atbilstoši pašvaldības stratēģiskajām interesēm un ievērojot labas pārvaldības principus.

Sabiedrības gadījumā ir jāņem vērā, ka Talsu novada mērogā Sabiedrība ir otrs lielākais ūdenssaimniecības un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējs un trešais lielākais siltumapgādes pakalpojumu sniedzējs (otrais ir SIA “Talsu Bio Enerģija”, kuras saražotās siltumenerģijas tarifus pārrauga Regulators)⁴⁷ un, jāizvērtē trīs attīstības scenāriji Sabiedrības turpmākajai darbībai:

- decentralizētais, kas nozīmē kapitālsabiedrības saglabāšanu, veicot uzlabojumus Sabiedrības pārvaldībā;
- centralizētas attīstības scenārijs;
- policentriskas attīstības scenārijs.

5.2.1. Decentralizētas attīstības scenārijs

Pie decentralizētas attīstības scenārija tiek pieņemts, ka Talsu novadā var saglabāties vairākas kapitālsabiedrības, kuras nodrošina ūdensapgādes, kanalizācijas, dzīvojamo māju apsaimniekošanas un teritorijas kopšanas pakalpojumu sniegšanu tāpat kā līdz šim. Šajā scenārijā Sabiedrība turpina darboties tāpat kā līdz šim.

9. tabula. Decentralizētā scenārija SVID.

Decentralizētas attīstības scenārija stiprās puses	Decentralizētas attīstības scenārija vājās puses
- Darbinieki labi pārzin inženiertīklu infrastruktūru, kas ir svarīgi, jo pilnvērtīgai visu inženiertīklu dokumentēšanai šobrīd nepietiek līdzekļu; - Tiek saglabāti pieredzējuši darbinieki; - Sabiedrība nodrošina pakalpojumu sniegšanu tieši Rojas un Rudes ciemu iedzīvotājiem ierastajā kārtībā un iedzīvotājiem nav pamata uzskatīt, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā bijušais Rojas pagasts ir atstāts novārtā. Iedzīvotāji pieņem, ka Talsu novads rūpējas par līdzsvarotu teritorijas attīstību	- Nepietiek resursu attīstībai. Ieguldījumi ir nepieciešami gan infrastruktūrai, gan esošo sistēmu uzturēšanai un darbības saglabāšanai esošajā līmenī; - Salīdzinoši nelielais uzņēmuma darbības mērogs neļauj piesaistīt pietiekami daudz līdzekļu inženiertīklu attīstības projektu realizācijā.
Decentralizētas attīstības scenārija iespējas	Decentralizētas attīstības scenārija riski
- Īpašu attīstības iespēju šim scenārijam nav.	- Sabiedrības darbība kļūst nerentabla un tās uzturēšanai ir nepieciešama pašvaldības dotācija. Pretējā gadījumā tiek apdraudēta pašvaldības autonomās funkcijas izpilde Rojas pagastā;

⁴⁷ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 15.09.2022.lēmums nr.160 “Par tiesībām sabiedrībai ar ierobežotu atbildību “Talsu BIO-ENERĢIJA” noteikt siltumenerģijas apgādes pakalpojumu tarifus”
<https://likumi.lv/ta/id/335675-par-tiesibam-sabiedribai-ar-ierobezotu-atbildibu-talsu-bio-enerģija-noteikt-siltumenerģijas-apgades-pakalpojumu-tarifus>. Skatīts 29.09.2022.

	- Piesaistot ārējo finansējumu, pasliktinās finanšu rādītāji, jo izaugsme nav pietiekoši strauja. - Ja atalgojums nav konkurētspējīgs, tad Sabiedrībai trūkst darba spēka resursu.
--	---

5.2.2. Centralizētās attīstības scenārijs

Centralizētās attīstības scenārijs paredz, ka Sabiedrība tiek sadalīta divās daļās. Tās daļas, kuras atbild par ūdenssaimniecības pakalpojumiem tiek pievienotas SIA „TALSU ŪDENS” kā Pašvaldības lielākajam uzņēmumam, kurš nodrošina šos pakalpojumus Talsu novadā, bet tās Sabiedrības struktūras, kas atbild par nekustamā īpašuma apsaimniekošanas un siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, tiek pievienotas SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS”, kurš ir lielākais šo pakalpojumu sniedzējs novadā.

10. tabula. Centralizētās attīstības scenārija SVID.

Centralizētas attīstības scenārija stiprās puses	Centralizētas attīstības scenārija vājās puses
- Ūdenssaimniecības nozarē pakalpojumu nodrošināšanai var izmantot SIA „TALSU ŪDENS” tehnisko bāzi un iestrādes; - Dzīvojamo ēku apsaimniekošanas jomā var izmantot SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS” tehnisko bāzi un iestrādes. - Talsu novada pašvaldībai samazināsies darba apjoms un izdevumi, kas saistīti ar kapitāla daļu turētāja funkciju izpildi. Potenciāli var samazināties arī administratīvās izmaksas Sabiedrības pakalpojuma sniegšanai. - samazināsies ar Sabiedrības administratīvo pārvaldību saistīto izmaksu īpatsvars tarifā (informāciju tehnoloģiju, lietvedības, grāmatvedības, klientu apkalpošanas, revidenta pakalpojumi).	- Ievērojot, ka Sabiedrība tiktu sadalīta un katram darbības virzienam būtu nepieciešama koordinācija gan ūdenssaimniecības, gan dzīvojamo ēku apsaimniekošanas jomā. - Nebūs iespējams saglabāt tik zemas tarifu. Visticamāk, realizējot šo scenāriju, tarifi tiks izlīdzināti visā Talsu novada teritorijā. Tarifu palielinājums palielinās Sabiedrības ieņēmumus, bet būs nepatīkams iedzīvotājiem. - Būs jāveido divas paralēlas klientu apkalpošanas struktūras, lai nodrošinātu ūdenssaimniecības klientu apkalpošanu un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojuma saņēmējus.
Centralizētas attīstības scenārija iespējas	Decentralizētas attīstības scenārija riski
- Apvienotajam uzņēmumam ir lielāka kapacitāte darbam ar iepirkumiem un projektiem finansējuma piesaistei. - Tiek ieviesti mūsdienu prasībām atbilstoši tehniskie risinājumi klientu apkalpošanā, kā arī pakalpojumu uzskaitē. - Uzlabojas administratīvo procesu kvalitāte, kas saistīta ar problēmziņojumu apstrādi.	- Infrastruktūra tiek uzlabota kādā citā vietā nevis Rojas pagastā un Rojas pagasta iedzīvotāji no apvienošanas negūst nekādu labumu. Tas, savukārt, izraisa Rojas pagasta iedzīvotāju neapmierinātību ar pašvaldības darbu kopumā. Iedzīvotāji to uztvers kā administratīvi teritoriālās reformas nodarītu kaitējumu. Pat ja Pašvaldības ilgtermiņa plānošanas dokumentos ir paredzēti pasākumi tieši infrastruktūras uzlabošanai Rojas pagastā, iedzīvotāji primāri vadīsies no personīgās pieredzes nevis plānošanas dokumentiem. - Palielinās SIA „TALSU ŪDENS” un SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS” darba apjoms. - Palielinās SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS” un SIA „Talsu ŪDENS” pakalpojumu tarifi, jo tajos jāiekļauj arī ceļa izdevumi, kas saistīti ar ģeogrāfiski attālu vietu apkalpošanu. Neskatoties uz to, ka SIA „TALSU NAMSAIMNIEKS” jau apkalpo daudzus bijušos pagastu centrus, fiziskais

	attālums līdz Rojai, Dundagai, Kolkai un Mazirbei ir ievērojami lielāks. - Pasliktinās SIA "Talsu ūdens" un SIA "Talsu namsaimnieks" finanšu radītāji, jo tiek pievienota kapitālsabiedrība, kura šobrīd strādā ar zaudējumiem un infrastruktūrā ir nepieciešami ieguldījumi.
--	--

5.2.3. Policentriskas attīstības scenārijs

Šis scenārijs paredz apvienot četras Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrības, kuras sniedz ūdenssaimniecības, siltumapgādes un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus - SIA "Rojas DzKU", SIA "ZIEMEĻKURZEME", SIA "KOLKAS ŪDENS" un SIA "MĒRSRAGA ŪDENS", izveidojot vienu kapitālsabiedrību, kura apkalpotu Dundagas, Kolkas, Rojas un Mērsraga pagastus.

11. tabula. Policentriskā attīstības scenārija SVID.

Policentriskas attīstības scenārija stiprās puses	Policentriskas attīstības scenārija vājās puses
- Scenārijs atbilst Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2022.-2040.gadam noteiktajai pieejai nodrošināt policentrisku teritorijas attīstību, koncentrējot darbību un pakalpojumu sniegšanu ne tikai novada centrā, bet arī novada nozīmes centros. - Tiek samazinātas administratīvās izmaksas visiem apvienotajiem uzņēmumiem. Resursus ir iespējams novirzīt finanšu uzskaites caurskatāmības uzlabošanai; - Tiek samazināts darba apjoms Pašvaldības pusē, jo kapitāla daļu pārvaldīšana jāveic vienai, nevis četrām Pašvaldības kapitālsabiedrībām; - Apvienojot tehnisko bāzi, iespējams nodrošināt kvalitatīvāku pakalpojumu sniegšanu - Fiziskie attālumi starp pakalpojumu sniegšanas vietām ir mazāki, tāpēc transporta izmaksas mazāk ietekmēs pakalpojumu sniegšanas izmaksas. - Iedzīvotāju bažas par to, ka visa attīstība administratīvi teritoriālās reformas rezultātā pievienotie pagasti apstiprināsies tikai nedaudz. - Nav nepieciešams veidot atsevišķus klientu apkalpošanas centrus ūdenssaimniecības un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumiem.	- Policentriskas attīstības scenārijam ir nepieciešams vairāk laika, jo ir jāveido jaunas administratīvās struktūras un procedūras pakalpojumu sniegšanai: - Ir jāizveido jauna administratīvā struktūra, t.sk. klientu apkalpošanai, ievērojot katra pagasta intereses; - Ir jāievieš mūsdienīgas metodes skaitītāju rādījumu saņemšanai un rēķinu administrēšanai; - Ir jāpārņem visa ar infrastruktūras uzturēšanu saistītā informācija, kura, iespējams, nav pienācīgi dokumentēta. - nepieciešams Pašvaldības finanšu atbalsts neprognozējamā vidējā termiņā; - augstākas pakalpojumu cenas kā pārējās pakalpojumu apkalpes teritorijā, jo pakalpojumu nodrošinātības blīvums ir mazāks.
Policentriskas attīstības scenārija iespējas	Policentriskas attīstības scenārija riski
- Apvienotais uzņēmums spēj sekmīgāk piesaistīt līdzekļus infrastruktūras uzlabošanai; - Apvienotajam uzņēmumam ir lielāka kapacitāte darbam ar iepirkumiem un projektiem finansējuma piesaistei. - Tiek ieviesti mūsdienu prasībām atbilstoši tehniskie risinājumi klientu apkalpošanā, kā arī pakalpojumu uzskaitē, kā arī uzlabojas administratīvo procesu kvalitāte, kas saistīta ar problēmziņojumu apstrādi.	- Šobrīd nav iespējams noteikt cik ilgā laikā apvienotā kapitālsabiedrība spēs kļūt pašpietiekama, ņemot vērā, ka visur infrastruktūrā ir nepieciešami kapitālieguldījumi.

Apkopojot iepriekš minēto, jāsecina, ka resursu centralizācijai Talsu novada ietvaros ir priekšrocības salīdzinājumā ar decentralizēto attīstības modeli. Līdz ar to tālākai reorganizācijas priekšlikumu izstrādei tiks analizēti divi scenāriji: centralizētas attīstības scenārijs un policentriskas attīstības scenārijs.

5.3. Ieteikumi darbības uzlabošanai

Neatkarīgi no tā, kādi lēmumi tiek pieņemti jautājumā par Talsu novada kapitālsabiedrību skaita izmaiņām, Sabiedrības funkcionēšanai un pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktības nodrošināšanai ir ieteicami šādi uzlabojumi Sabiedrības darbā.

Dzīvojamo māju apsaimniekošanas un izīrēšanas jomā

Dzīvojamo māju apsaimniekošanas jomā ir jāatjauno deleģējuma līgums un jāpārskata dzīvojamo māju apsaimniekošanas tarifi.

Ir jāveic reģistrācija Būvniecības informācijas sistēmas Dzīvojamo māju pārvaldnieku reģistrā.

Ir jānosaka Pašvaldības loma pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanas jautājumos vai sabiedrība veic dzīvojamo telpu izīrēšanu vai tikai administrē īres līgumus, kur pakalpojuma cenu un personu, kam ir izīrēts dzīvoklis nosaka Pašvaldība.

Ir jānosaka Sabiedrības uzdevumi pašvaldības dzīvojamo telpu izīrēšanā un jāpārskata īres maksas. Īres maksām jābūt ekonomiski pamatotām un vismaz jāsedz dzīvojamo māju apsaimniekošanas izdevumi.

Grāmatvedības un uzskaites jomā

Ir jāpārskata darbinieku uzdevumu sadalījums grāmatvedībā un klientu apkalpošanā. Šobrīd esošā prakse nenodrošina iespēju administrācijas izmaksu sadalīšanai pa pakalpojumiem pakalpojumu grupu ietvaros. Iespējams, ka nodalot klientu apkalpošanu no grāmatvedības, ir iespējama ārpalpojumu izmantošana šajā jomā.

Ieteicams uzlabot ieņēmumu un izdevumu budžeta plānošanu un uzskaiti, izdalot atsevišķi ne tikai pakalpojumu grupas (siltumapgāde, ūdensapgāde, ražošana, transporta un tehnikas pakalpojumi), bet arī pakalpojumus (piemēram, ūdensskaitītāju uzstādīšana, nomaiņa un plombēšana, zāles pļaušana utt.). Pārskatīt visu pakalpojumu pašizmaksas aprēķinu un noteikt pakalpojumu maksu atbilstoši Pašvaldības noteiktajai maksas pakalpojumu maksas aprēķināšanas metodikai.

Nodrošināt administratīvo izdevumu sadalījumu pa pakalpojumu veidiem un caurskatāmību.

Sabiedrībai pārskatīt vidēja termiņa attīstības stratēģiju, nosakot izmērāmus mērķus un īpaši pievēršot uzmanību finanšu mērķiem.

Tarifu jomā

Šobrīd Sabiedrības tarifi ūdenssaimniecības pakalpojumiem, kā arī siltumapgādes pakalpojumiem ir viszemākie Talsu novadā un vieni no zemākajiem valstī. Tajā pat laikā Sabiedrība strādā ar zaudējumiem. Ir jāpārskata tarifu politika tā, lai pakalpojumu sniegšana neradītu zaudējumus Sabiedrībai un vienlaikus atbilstu Pašvaldības iedzīvotāju interesēm.

Jāpārskata dzīvojamo māju apsaimniekošanas tarifi, kā arī Pašvaldībai ir jānosaka dzīvojamo telpu īres maksa.

Atalgojuma politikas jomā

Ievērojot, ka vairākas kapitālsabiedrības Talsu novadā dažādos pagastos sniedz līdzīgus vai vienādus pakalpojumus ir ieteicams ievērot vienotu praksi atalgojuma noteikšanai visās Talsu novada kapitālsabiedrībās, lai vienādu specialitāšu darbinieki par vienādu darbu saņemtu vienādu atalgojumu, kas atkarīgs no padarītā darba. Atalgojuma noteikšanai ir jāņem vērā situācija darba tirgū un vidējais atalgojums nozarē. Gadījumā, ja ilgstoši šis atalgojums ir zemāks par vidējo nozarē, Sabiedrībai var rasties grūtības atbilstošas kvalifikācijas speciālistu piesaistē, kas, savukārt, var ietekmēt Pašvaldības autonomo funkciju izpildes kvalitāti.

Reģistrēšanās Talsu novada asenizācijas pakalpojumu reģistrā

Saskaņā ar Talsu novada pašvaldības 27.01.2022. saistošajiem noteikumiem Nr. 1 „Decentralizētās kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtība Talsu novadā” asenizācijas pakalpojumu sniedzējiem ir jāreģistrējas Talsu novada pašvaldības uzturētajā asenizatoru reģistrā. Šī darbības veida turpināšanai reģistrācija ir nepieciešama saskaņā ar normatīvo aktu prasībām.

Infrastruktūras dokumentēšanas jomā

Iespēju robežās ir jāturpina darbs infrastruktūras informācijas dokumentēšanā. Jānodrošina veikto remontdarbu uzskaites informācijas sasaiste ar infrastruktūras dokumentiem. Ieteicams uzkrāt informāciju par veiktajiem remontdarbiem un darbiem avāriju novēršanai dokumentēt tā, lai to varētu sasaistīt ar infrastruktūras shēmām. Šī prasība attiecas uz darbiem, kuru rezultātiem netiek veikti uzmērījumi. Minimālā prasība būtu atsevišķa žurnāla ieviešana, kur tiktu norādīts kādi darbi, kad un kurās infrastruktūras daļās ir veikti.

Domes priekšsēdētāja

E. Kārklīņa